

תשורה

תדפיס מתוך הספר
כתבי ר' נתן

משמחת הנישואין של
החתן הרה"ת אברהם ישעי'
והכלה מרת חי' מושקא
שיחיו גורארי'

יום שני, ט"ז סיון, ה'תש"פ

תשורה

תדפיס מתוך הספר
כתבי ר' נתן

משמחת הנישואין של
החתן הרה"ת אברהם ישעי'
והכלה מרת חי' מושקא
שיחיו גורארי'

יום שני, ט"ז סיון, ה'תש"פ

פתח דבר

ב"ה.

אנו מודים לד' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו.

התודה והברכה מובעת בזה לקרובינו וידידינו שיחיו אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, בקירוב מקום גשמי ובקירוב מקום רוחני, ולברכנו, ולברך את הזוג יחיו, בברכת מז"ט וחיים מאושרים בגו"ר.

הננו מתכבדים להגיש חוברת שי ומזכרת לידידינו ומכירנו הנוטלים חלק בשמחתינו.

קובץ זה הוא תדפיס מהספר **כתבי ר' נתן** שמכינים להו"ל בעזרת השי"ת:

א. מכתב הרבי להסבא הרה"ח ר' משה ע"ה מיום כ"ה מנחם אב תשי"א, בקשר עם חתונת בתו, בצירוף "מה שכתבתי לאחד בענין חתונה והמקיפים דחתונה".

ב. ענינים בדא"ח שכתב אבי הרה"ח ר' נתן ע"ה לעצמו בעת לימודו.

ג. מכתבי הסבא הרה"ח ר' משה לבנו הרה"ח ר' נתן ע"ה בעניני דא"ח ועבודת ה'.

ד. מכתב הסבא הרה"ח ר' משה ע"ה לנכדו הרב עובדי' ברוידא שי'.

יוסף יצחק גורארי'

מכתב כ"ק אדמו"ר זי"ע
להרה"ח ר' משה ע"ה גורארי'

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיזו גורארי'

ברכת מזל טוב

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

בי"ה, כ"ה מניסן ה'שי"א
ברוקלין.

הרה"ה הו"ה אי"א נוי"ט עוסק
בציצ וכו' מוה"ר משה שי'

שלום וברכה!
בנועם קבלתי מכתבו שקבעו החונה בתם מרת רבקה
תחי' עם ב"ג שי' ליום ד' י"א אלול הקט"ל למז"ט.

והנני שולח בזה ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב,
שיהי' בשעה טובה ומוצלחה ויבנו ביחס בישראל על יסודי
התורה והמצוה כפי שנתבארו בחזרת ההסידות, והוא זוגתו שי'
יראו בהם ובשאר ילדיהם שי' רוב נחת וענג, אידישן נחת
הסידישן נחת, מחוך הרחבה ומנוחת הנפש והגוף גם יחד, ויזכהו
השי"ה לבשר בקרוב גם טובות בנוגע למצבו בגשמיות, אשר הוטב
מצב פרנתו והולך ומוב.

בברכת מז"ט מז"ט
באשר אצט"ל

נ"ב מוגמ"ת העתק מייש לא' בענין
החונה והמקיפ"ם דהחונה.

מכ' כ"ק אדמו"ר להחסידי ר' משה גורארי' לרגל חתונת בתו מרת רבקה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

בענין חתונה והמקיפים דחתונה

RABBI MENACHEM M. SCHIEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PAKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

נחמס מענדל שניאורסאהן

בענין

נודע אשר ענין הדימוגים הוא סעלה מפורר השתלשלות
ובמרוזיל שנדסה לקריעת ים סוף, דבעתיקא תיא מילתא, היינו שזהו
המטבה מאור המקיף.

וייל שזהו שמצינו בענין הנשואין ענין המקיפים;
מקיף עיג הכלה לבד, שזהו ענין נחיתת המפתח.

וכידוע שאף שבמשנה א"י נקניו בכסף, אבל כבר אמרו
בתקוני זתר ריש תיקון ת' בחוללה, ותקוני יו"ד ותקון כא' (נח"ע"ב):
ובג"נא איתמר לגבי כלה תתא לי מקודשם ומבעת לו

וכדאי' גיט בכמה מקומות אשר בני ארץ ישראל מקדשים
במבעת (חילוף מנהגים שבין בני בבל לאץ ישראל, בים של שלמה לבק דס"ב).
ובכ"מ).

אשר נחיתת המבעת הוא מקיף לו אצבע הכלה ונא מהתתן.
הכלה מסובבת את התתן ז' פעמים שזהו מקיף על התתן תבא מהכלה.
וע"ד דלעיל נקבה מסובב גבר, ושני מקיפים אלו באים תחת החופה
שזהו מקיף כללי על התתן והכלה גם יחד היינו מקיף בינה לזו.
ומבואר הענין בלקו"ח שה"ש כי על כבוד החופה, ואין כאן מקום להאריך.

וכאצור מיש אצור ארה אצור קען א אצור אה -

א"ת"ס ע"ד

העתק "מה שכתבתי לאחד בענין חתונה והמקיפים דחתונה" שהי' מצורף עם המכ'

ענינים בדא"ה
שכתב ר' נתן גורארי' ע"ה

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

כמה ענינים בדא"ח שכתב לעצמו ר' נתן גורארי' ע"ה

אור ענינו דביקות במקורו

לפי המסקנא במא' ויולך תרס"ו שההתהוות הוא ע"י האור, צ"ל דכשם שבהעצם אין שייך גדר השינוי, שאמיתת היותו מה שהוא אין חל שם שינויים ח"ו, כמו"כ בהאור ג"כ אין שייך שישתנה מאחר שכל מהותו הוא דביקות במקורו ואין לו שום מהות בפני עצמו, אלא דהכוונה הוא שע"י האור דוקא מובן איך שלא שנית, עם היות שההתהוות הוא מעצמותו ית' שהוא לבדו כמו שהוא בפשיטותו העצמי ביכולתו להוות, ומ"מ לא שנית כי דוקא בהאור נרגש הכוונה העצמית הנעוצה בההתהוות ולכן לא שניתי כו'.

והענין הוא כי אור מאחר שהוא גילוי העצם הרי נגלה מעלת והפלאת העצם בעילוי אחר עילוי (וזהו המבואר בדא"ח בענין אין לו תחילה גם מצד דרגת האור, לפי שאין קץ ושיעור להעילויים שבאור בענין גילוי העצמות אין שכולא קמי' כלא חשיב וכלום חסר וא"כ מה שעם היות כל ענין ההתהוות, אם לא שיש בזה תכלית וכוונה עצמית, וזהו שהאור מתעלם תוך העלם הצמצום שהוא סילוק לגמרי שזהו מה שנרגש בפנימיותו (עם היות שאינו מגלה כי זהו למעלה מהגילוי כו') הכוונה האמיתית והעצמית (וזהו המבואר בדא"ח שגוף ועצם ההתהוות היא מהצמצום) כלומר זהו דוקא מצד מעלת האור להיות שענינו דביקות במקורו, כאילו נאמר שאור זהו מהות ענין של דביקות לא שהדביקות הוא עילוי מציאותו, כי הרי אז נאמר שיש לו מהות לעצמו ודביקות והרגש מקורו משפר ומעלה את ענינו (וזהו דוקא בענינים שנמצאים מן העצם בבחי' של כח משא"כ אור) אבל אור, הדביקות הזו זוהי כל מהותו ועצמותו, כלומר המהות הוא העצם, ולכן בכוחו של האור אראפטראגן ענינים עצמיים שהם אינם עומדים בגדר הגילוי וכאילו נאמר שמצד הביטול והדביקות של האור להעצם, מתעצמים בו ענינים עצמיים

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

שאינם מובנים (כלומר נגלים בגדר הגילוי) להאור עצמו. ונמצא שהאור עם היות שמגלה לנו הפלאות מקורו בריחוק וההפלאה הבלי גבולית למעלה מכל תואר בעילוי אחר עילוי עד אין קץ, מ"מ נמצא בהאור – ובא בפועל ע"י הצמצום – הכוונה העצמית שיש בהקירוב שמצד ההתהוות, ומאחר שהקירוב שע"י ההתהוות זהו תכלית ושלימות הכוונה העצמית, הרי מובן איך שלא שנית, כי העולמות, כללות ההתהוות וההשתל' רחוק ערכם בריחוק בלי גבולי, אלא זהו מה שעצמותו ית' מוצא בהם ענין עצמי וכוונה עצמית, כלומר נקודת הענין בזה הוא מאחר שאנו מקשרים את כל ענין ההתהוות לענין עצמי הקשור בעצמותו ית', מובן איך שלא שנית, כי כל גדר השינוי רק באור וזיו המתפשט ממקורו, כי מאחר שהוא רק זיו, מובן שהוא מוכרח התואר, והי' זה אפילו תואר נעלה ונשגב, אבל להיות שזהו עכ"פ תואר אז חל בו גדר השינוי שיתואר אז תואר שונה מהתואר שהוא נמצא בו עכשיו, אבל העצם שהוא פשוט בפשיטות עצמית ונמצא בהעלם עצמי שאין שום מושג ושאין שום ביטויים ע"ז, כי הענין הוא למעלה מכל תוארים, הרי אז איך שיהי' נמצא הרי העצם נשאר בעצמותו ומוצא בזה ענינו העצמי.

וזהו שהרמ"ק שלא ידע מענין האור ובפרט את ענין הפנימי של הצמצום הי' מוקשה, שהרי מצד האחד אנו מבינים את הריחוק בין בורא לנברא שהוא ית' נמצא בבחי' מציאות בלתי מציאות נמצא ומחוייב המציאות, ומצד השני אנו רואים שיש קירוב בהתהוות, והי' מוקשה לדעתנו שני הענינים הסותרים זה את זה לכאור' וגם לפי תירוצו, שההתהוות הוא בדרך נמצא ממנו בדרך ממילא, קשה, שהרי הוא הבורא ומהווה (לשון המא') כלומר כי לכאור' מצד פשיטות העצמות לא היה צריך להיות שום ענינים וגילויים גם לא בדרך נמצא בדרך ממילא, אם לא שנקשר את כל הענין כמו שהוא מצד למעלה מהגילוי כלומר הכוונה בעצמית הנקודה בכל הענין הזה, ומאחר שהענין הוא למעלה מהגילוי, אז מובן שהעצם באיזה אופן שלא יהי' (כלומר אופן כמו שהוא נגלה, אבל מצד אמיתת הענינים הרי העצם קשור בזה וכדוגמת ענין כשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכלו, שהענינים הם מעלה מהתחלקות,

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

והמקצת הוא רק כמו שנגלה אבל בעצם הרי כל העצם מקושר בזה והוא יחיד ביחידות עצמית למעלה מכל גדר ההתחלקות) נשאר בעצמותו כי אין העצם משנה על עצמו ואין חל שם שום גדר של שינוי, מאחר שנמצא בהעלמו העצמי ומוצא את ענינו העצמי במה שבחר בבחירה חפשית ומוחלטית בלי שום שינוי. ולכן מובן איך שלא שנית. וד"ל.

הקירוב והריחוק באור

ע"ד דמציאות האור עם היות שמציאותו אינו אמיתי מצ"ע אבל קיומו הוא מצ"ע והוא נמצא בקיום עצמי, והיינו דבמקום ודרגת האור ה"ה אמת ויש לו קיום למציאותו להיות שכל ענין האור הוא גילוי העצם וגילוי העצם ה"ה א"ס ובל"ג. דהאז"ס ה"ה פארטראגט בעצמו ומגלה פשיטות העצמי ועם היות שהעצם ממש א"א לבוא להתגלות בגילוי, שהאור אין בו מן העצם, אבל מ"מ מאחר שענינו הוא דביקות בהעצם הרי הדביקות הזו עושה את האור לענין מהותי ופשוט והוא בל"ג באמת. כלומר מצד עצם ומהות האור כמו שהעצמות כוללו (טרם שבא לכלל המשכה) הרי שם מתחבר ביחידות עצמית ההעלם עד אין קץ והגילוי עד אין תכלית בשוה ובהתאחדות וזהו דוקא באז"ס להיות שהעצם ב"ה פשוט בפשיטות עצמי והעלמי ואינו מחייב שום ענין, וענינו להוות נמצא בחיוב המציאות בהעלם פשוט ועצמי, לזה כשבא ענין האור הרי הוא ענין ומהות, ולא כמו שהגילוי בא מצד קירוב מקורו (מאור) שמצד האחד הרי הגילוי הוא קרוב מאד אל מקורו, אבל מצד השני הרי אין בהגילוי שום ענין פנימי ודביקותו במקורו ה"ה חיצוני בלבד מאחר שיש לו מציאות למציאותו מאחר שהעצם הוא מקורו (בקירוב) ומאור להאור, כאילו נאמר שמראשית התחלת העצם הרי גם שם בנקודת מהותו מה שהוא, יש כבר מקום והכרח לענין האור, ונמצא מזה שדביקותו הוא חיצוני בלבד, עד שבא מהעצם בדרך ממילא.

משא"כ באז"ס שהעצם אינו מחייב שום דבר ונמצא בעצמותו כו' ולכן כשנתגלה ענין האור הרי הדביקות העצמית הזו עושה את האור לענין פנימי ומהות נעלה, כלומר בהאור נמצא ב' הענינים, ריחוק מקור בהרחק בל"ג, ומצד

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

השני הקירוב הפנימי שבחר העצם מצד שלימותו שיהי' גדר הגילוי וזהו הפירוש המבואר בהשיחה תרע"ב שהאור בא ע"י העכבה, כלומר זה מבאר לנו ב' הענינים שהם באמת אחד ומבארים אחד על השני, מצד האחד העכבה פירושה שדוקא ע"י העכבה נמצא האור אבל בעצם אין ענינו כלל, אבל מצד השני הרי האור בא ע"י העכבת העצם, וזהו נותן לנו מושג נעלה בענין האור שבא ע"י העכבת העצם (בניגוד להמושג מאור שבא בדרך ממילא וחיצוני בלבד) ונמצא שהריחוק והקירוב הזה בגילוי ענין האור נותנים לנו מושג בענין האור, ומבין שניהם יוצא שהאור הוא ענין פנימי ומהות, וזה גם נותן שהאור יהי' נמצא ג"כ ב' הענינים הקירוב והריחוק, ההעלם והגילוי, אבל מאחר שזה כבר בגדר ענין הגילוי לכן ב' הענינים הקירוב והריחוק הם כבר בגדר הגילוי והאור למעלה בהעלם אחר העלם בעילוי אחר עילוי ולמטה עד אין תכלית בגילוי עד למטה מטה אבל זה יוצא שהאור נמצא, כי מציאות פירושו מהו הענין בגילוי, כלומר תואר הכח מה שהוא.

כה - כמו שהוא בהעצם וכשבא בהתגלות

שכל, מהו המציאות של שכל, וואס טוט שכל, וואס האט מען פון שכל, והוא ידיעת דברים זולתים (ידיעת הדבר בנפשו כמו שהוא חוץ לנפשו כו'). אבל מהו שכל בתוכנו הפנימי, מה טעם היות כל המציאות הזו, מהו המהות של המציאות הזו, זה אינו בא בהכרח כמו שהוא בגילוי חוץ להעצם. שאז נמצא בו רק מציאותו, ענינו, ותוארו, אבל מהותו אין מאיר (אולי המהות של הכחות תלוי בעונג הנפש כעין ענין פנימיות אבא כו'), משא"כ מהותו נמצא כשהכח עומד כלול מיוחד בהעצם. כלומר העצם כמו שכולל בעצמו את הכח אז נמצאים רק מהות של הכח והמציאות נכלל בהמהות, כי המהות של הכח תלוי בתכליתו וכונתו מה שהעצם מכוון בו וזהו מהותו. וא"כ מובן שבדרגא הזו ה"ה עומד למעלה מתואר נקודה או התפשטות העלם או גילוי, כלומר ההתפשטות או נקודה אינם מכילים את מהות של הכח תכליתו וכונתו ועד כמה הוא תופס מקום בהעצם.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

והיוצא מזה שהכח גם בתחילת התגלות שאז מוכרח להתגלות בו צורה ידועה, מהי דרגת הכח, והרי תחילת הכח הוא בדרגה של העלם, ולהיות שגם אז ה"ה חסר בו הפנימיות והמהות, ה"ה בא ויורד לכלל פועל וגילוי כי דוקא בסוף גילוי בהלמטה מטה שבו, שחסר אז כל מעלת ענין הגילוי ואור הנפש כנ"ל, ואדרבה נעשה מציאות ממשו של כח, אז נשלמת כוונתו ותכליתו וחוזר אל מקורו (בדביקות בלתי ניכרת) ונרגש בו בפנימיות (ע"ה שאינו נגלה כי אין הגילוי מכיל פנימיות ומהות) מהותו העצמי ומקומו (כלומר יחס וערך מהותו איך שהנפש נותן לו ערך ועד כמה שתופס מקום ומשלים הכוונה מה שמקורו מכוון בו) האמיתי. אבל כל הענין הזה הוא בכחות נמצאים מוגבלים שיש דרגא מיוחדת ומעלה ידועה לכל מצב ודרגא בפני עצמה, ולהיות שגם בתוארים העליונים גם אז חסר התכלית זוהי הסיבה שבא ומקבל השלימות ויורד לתכלית וסוף הגילויים. וא"כ נתחדש שיצא מן העלם אל הגילוי, ונשלם לאחר שהי' חסר כלומר מקבל שלימות מדבר זולתו כלומר אינו שלימות עצמותי.

אבל באלקות השלם התכלית השלימות הרי העלם והפשיטות והגילוי ה"ה נכללים ומיוחדים כחדא, העלם וגילוי כמו שהם בגדר של מציאות נמצא כל דרגא נפרדת מהדרגא השני' העלם אינו כולל בעצמו את הגילוי ובהגילוי חסר מעלת הכח בהיותו עומד דבוק באור הנפש. רק שבהיות העלם יש האפשרות שיהי' הגילוי ולא מציאות הגילוי בפועל. אבל למעלה, תיכף ומיד כשעלו ברצונו מיד נתהוו, ונתהוו במציאותם כמו שהם במציאות הגילוי, כלומר די מאחר שאלקות מוצא בהם תכלית וכוונה (כלומר התכלית הוא למעלה מכל תואר ולמעלה מגדר הגילוי וזהו ענין נתאוה הקב"ה למעלה מטעם ודעת שאין הנאצלים היותר עליונים משיגים, כלומר הענין אינו מובן בגדר הגילויים גם כמו שהוא למעלה מעלה מגדר הגילוי) בהתהוותם ואם ככה ה"ה נמצאים ואלקות כוללם במציאות היותם כמו שהם. כלומר לא שנא' שפשיטות האלקות ה"ה סתירה לכל הענין שעלה ברצונו ורק בירידת הערך רק אז נתחדש מציאותם אין הענין כן אלא שהם נמצאים גם למעלה מעלה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

להיות שהאלקות מוצא בהם תכלית וכוונה, אבל כמובן שכל הענין הזה אין נותן מקום לעולמות שנא' כי מאחר שתיכף נתהוו יהי' תוקף יותר גדול במציאותם אלא אדרבה בזה נותנים שלימות לכחות האלקות שפשוט באמת בתכלית הפשיטות ואז אין שום דבר סותר ומשנה, והעולמות בזה עצמו מובן ירידת ערכם כלומר מלמעלה למטה מצד האלקות והכוונה המהותית שבהם ה"ה נמצאים למעלה מעלה אבל מצד מציאותם כמו שהם נגלים רחוק ערכם בתכלית הריחוק בריחוק בלי גבול שאין ערוך בין בורא ונברא וזהו שהפועל הוא לפי דרגת הכח ואין להפועל שום מציאות בעצמו.

הקירוב והריחוק באור (המשך)

[נכתב בדף נפרד כנראה בהמשך להנ"ל]

בפשיטות גמורה בגדר ענין הגילוי כלומר פשיטות העצמי היא למעלה מכל רעיון ותואר וכלו שם גדר הרעיון והמחשבה, אבל אין זה גורע מענין האור, כי זה שהעצם אין ערוך אליו ממש בריחוק ערך עצמי, ה"ז אין ערוך עצמי והיינו שהאין ערוך אינו סותר וגורע מענין האור מאחר שזה ענין עצמי ואין בא בשייכות לגילויים, ולכן בהיות ענין האור כלומר בדרגת האור ה"ה אין סוף ופשוט ויש לו קיום עצמי. והוא דגם כשהאור בא בהמשכה וגילוי שמחייב ציור בהמשכתו אבל הרי כשנפשיט את האור ממציאיותו נבוא למהותו כנ"ל שהיא הדביקות ואז ה"ה בל"ג בתכלית. בניגוד למציאות האור דגם אחרי היות ענין היש כלומר גם בדרגת ובמקום מציאותו אין לו קיום מאחר שכל אפשרות היותו בא עי"ז שמקורו מסתתר ממני משא"כ באוא"ס הנה בדרגת האור ה"ה אמת בקיום עצמי והיינו שמהאור מלמטה למעלה מאחר שא"א להגיע אל העצם יוצא מזה שאין שייך לומר שהאור מסתיר ע"ז כלומר בדרגתו ה"ה מרגיש קירוב מקורו ודביקות האור בהעצם בדביקות פנימית, ובענינו הוא פשוט כנ"ל.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

כה - כמו שהוא בהעצם וכשבא בהתגלות (המשך)

במא' הראשון של ההמשך מבואר שם בענין הכוונה של ההתהוות, דלמטה כח בהיותו עומד בהעלם אינו שלם, עד שיבוא לכלל פועל וגילוי, משא"כ למעלה באוא"ס הרי אינו מקבל שום שלימות וא"כ כח אינו חסר פועל, הכוונה בזה, כי בנבראים ונמצאים כל העיניים שאנו מדברים בהם ה"ה חלוקים אחד מהשני, וכל אחד ע"ה שנוסף ומשלים את השני, מ"מ הלא משלים אותו לאחר שחסר, והיינו שאחר החסרון בא השלימות, ואינו שלימות במובן האמיתי שבו, בזה עצמו שיצויר בו חסרון העדר השלימות כלומר מאחר שאנו מדברים בדרג' של נמצאים, ה"ה מוגבלים בזה שאם אתה אומר נמצא, מוכרח הדבר שיצטייר בו מה נמצא ואיך נמצא, וגם אנו מוכרחים לתת לו דרגא קבועה במעלת קירובו אל העצם שהוא מקורו וממנו הוא נמצא, כלומר שאנו מודדים עד היכן מגעת קירובו אל העצם או עד כמה התרחק ממקורו, והיינו שאנו מוכרחים לומר עליו באחת משתי פנים, או שהוא עומד בדרגא של העלם ונקודה (שאו הכח נמצא בדרגא של מעלה בקירוב אל העצם) או שהוא בדרגא של גילוי והתפשטות (שכל גילוי והתפשטות סיבתה ריחוק ידוע ממקורו שאז חל גדר ההתפשטות כלומר הכח נמצא נמצא בדרגא של מטה ביחס אל נקודת הכח והמעלה שבו). וע"ה שהכח בהיותו עומד בדרגת העלם ונקודה ה"ז עילוי בהכח, והעילוי הוא בשני עינים א' כי בהיותו עומד בדרגת נקודה ה"ה נושא בעצמו (במציאות נמצא) ריבוי פרטים מאד, כי הלא הוא טרם שנצטייר בפרט ידוע, ב', שעי"ז הוא קרוב אל הנפש יותר שהוא כלי שיאיר בו אור הנפש, לא רק שהוא נושא ומכיל בעצמו מה שהוא עצמו בריבוי, עוד זאת שמאיר בו אור הנפש והנפש מתגלית ע"י יותר, מה שכל זה נתמעט כשבא הכח לכלל התפשטות וגילוי, מ"מ הנה הכח גם בהיותו עומד בדרגת של העלם וראשית התגלותו קרוב אל מקורו ה' בעל חסרון, כי עם היות שנקודה רמה מעלתה לגבי התפשטות, מ"מ נקודה והתפשטות תוארים אלו מוכרחים וחלים רק כשהכח הוא בגדר של מציאות נגלה ממקורו, משא"כ כשהכח הוא בדרגת מהות כלול בהעצם, ה"ה פשוט מתוארים אלו,

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

כלומר כי כשאנו מדברים אודות מהות של ענין הרי לא נתאר אותם בתוארי נקודה והתפשטות, העלם וגילוי.

הכח בהאדם למטה והכח אלוקי

[חסרים ב' העמודים הראשונים]

..נמצא בו רק המציאות לבד, משא"כ הכחות כמו שהנפש כוללם ומתאחד בהעצם, וכידוע בכלל שכל הכלול ה"ה כמו העצם, שם נמצא רק מהות הכח, כי המהות של כל ענין קשור בתכליתו וכוונתו מה שהעצם מכון בו וזהו מהותו, וזה נרגש בהכחות רק כמו שהנפש כוללם משא"כ המציאות בא רק לאחר שהכח מתגלה ונמשך, וא"כ בהדרגה הזו של מהות הכח, תכליתו וכוונתו, לא נתאר אותו לא בהתפשטות ואפי"ל לא בנקודה. והיינו שאז הכח פשוט מתוארים כאלו. והיינו שנקודה והתפשטות אינם מכילים בעצמם את המהות, וא"כ לאחר שהכח בא ונמצא ממקורו, ואז מוכרח להתגלות בו צורה ידועה מהי דרגת הכח העלם או גילוי וכל ראשית ותחילת הכח הוא בדרגה דהעלם להיותו קרוב יותר למקורו, ה"ה חסר אז את הפנימיות והתכלית כנ"ל וה"ה בא ויורד לכלל פועל וגילוי, כי דוקא בסופו בסוף גילוייו שחסר בו אז מעלת האור והקירוב שמאיר אור הנפש כנ"ל, אז נשלמת כוונתו ותחילתו ונרגש מה הי' תחילת מהותו.

והנה כל הענין הזה הוא בנמצאים מוגבלים, שיש לו דרגא מוגבלת, ולכן ה"ה חסר שלימות, וכשבא לכלל דרגא אחרת נמוכה ממנה הרי הפירוש הוא שיצא ממדרגות ובא ומתצמצם לדרגא אחרת, וא"כ נתחדש פה לכל הפחות זה שיצא מן העלם לגילוי, וע"ה שעי"ז קיבל שלימות וכנ"ל, אמת הדבר שקיבל שלימות, אבל הפירוש הוא שקיבל את השלימות לאחר שהי' חסר והיינו שמקבל שלימות כאילו ממשהו שחוץ ממנו.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיזי גורארי'

ונקודת הענין הוא דבנבראים ונמצאים כל דרגא נמצאת רק בתחומה והגבלתה וכל ענין חלוק לעצמו, ההעלם נמצא רק בהעלם ואינו נושא בעצמו את הגילוי כמו שהוא, אלא שההעלם נותן את האפשרות שיהי' הגילוי ולא יותר, וא"כ הכח חסר את הפועל, והפועל והגילוי משלים אותו, שניתוסף בו זה שהי' חסר בו תחילה כשהי' עומד במדריגתו בהעלם לגבי הגילוי. אבל באלקות הרי מבואר שתיכף כשעלה ברצונו מיד נתהוו, שאנת הוא שלימותא דכולא ואין שום דבר זולתו ח"ו שישלים אותו ית', ואם יש באיזה ענין שלימות הרי אלקות נושא אותו וכללו. ואם אנו רואים שעלו ברצונו הפשוט באלקות כמו שהוא בל"ג אמיתי ענין ההתהוות, הרי מוכרח שהבורא ית' מוצא בהם שלימות וטעם בהתהוותם. ומצד השני הרי נבראים הם מוגבלים ואלקות הוא פשוט ובל"ג, אף על פי כן לא נא' שכשעלה ברצונו הפשוט יש רק הרצון לעולמות, אבל המציאות של העולמות אינה עדיין, וזה יהי' רק אח"כ בירידת האור, שאז דוקא יהי' המציאות והפועל של העולמות, הנה אם נאמר כן יוצא מזה שהגילוי והפועל משלים את ההעלם והכח, בזה שאנו אומרים שהמציאות של העולמות יכול להיות דוקא בירידת האור מההעלם והפשיטות, ובמדריגתו כמו שהוא אין העולמות במציאותם כמו שהם, ועם היות שזה שאנחנו נרצה לשלול מציאות העולמות זהו מצד שאנו רוצים לרומם ולנשא את ענין האלקות הפשוט מעולמות שהם מוגבלים, אבל המעלה וההפלאה הזו מחייבת העדר השלימות ח"ו בזה שיש בהפועל והגילוי מה שהי' חסר תחילה בההעלם.

אלא אין הענין כן והוא שלמע' כח אינו חסר פועל, שעם היות שרחוק מאד הריחוק הערך בין הכח והפועל, מ"מ דוקא מצד פשיטות - ולא רק פשיטות לגבי הגבלה אלא שמצד פשיטות ואמיתית והבל"ג - יש ביכולתו לכלול את הפועל כמו שהוא. אלא שזהו כמו שמבואר בהמשך תרע"א שהפועל הוא לפי דרגת הכח, והיינו שפשיטות אמיתית פירושה שנושא את הפועל במציאות ממש, ומ"מ הפועל הוא ג"כ פשוט בתכלית, וכמו שמבואר בדא"ח בענין סוכ"ע, שעם היות שהוא נמצא בתוכו ובתוך תוכו ממש, ולא טובב

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ומקיף מנושא מהעולמות, אלא סובב אמיתי פירושו ישנו בעולמות ממש, ומ"מ רחוק מהם בתכלית הריחוק. וכמו"כ מבואר בענין כח הגבול כלים דאצי', שהם רק גבול בכת. והגבלה בפועל זה דוקא בנבראים, גם ע"ז אנו אומרים כח אינו חסר פועל וא"כ יש גם הגבלה באצי'. וזה אדרבה שדוקא אז אנו מבינים יותר את ענין הבל"ג עד כמה שהוא פשוט עד שגם בהיות הגבול בפועל, מ"מ הפועל הוא ג"כ בלתי מוגבל.

וכמו"כ אנו מוצאים בא"ק צופה ומביט עד סוף כל הדורות כל דור ודור בפרט, שבא"ק עלו דוקא פרטיות העולמות והיינו שגם בא"ק יש שם הענין שכלים דאצי' למשל יהיו אלקות וכלים דבי"ע יהיו נברא, ואינו כמו למשל כמו היולי שפשוט לגבי מציאות הגילוי, והיינו שמציאות הגילוי סותר להיולי, ועד שהוא עומד פשוט מהגילויים, אבל באלקות אנו אומרים שעם היות שיש שם כל הפרטים ממש כמו שהם מחולקים בתוארי עליון ותחתון ומ"מ כולם נסקרים בסקירה אחת ממש, והיינו שעם היותם פרטים מפורטים ומוגבלים מחולקים זה מזה הנה פשיטות האלקות כוללם עם ההתחלקותם והיינו שההתחלקות עם היותה התחלקות מ"מ אינה התחלקות, וכן מבואר ג"כ שההשגחה דד"ע עם היותה השגחה, מ"מ אינה מתלבשת. ונקודת הענין הוא כמ"ש איהו תפיס בכולהו עלמין ומ"מ לית מאן דתפיס ביה, עם היות שהוא תפיס בכולהו עלמין ממש בתוך תוכם ממש.

אור ומאור - משל על התהוות מעצמות

עיין במא' פתח ר' ברכיה, שהמחשבה דאנא אמלוך כמו שהיא כלולה בעצמותו, זהו ענין עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד. ועיין בדרך מצותין שרש מצות התפילה הביאור ע"ז, כלומר חידוש אדמו"ר הזקן בביאור ענין שמו על דעת הרמ"ע ודעת הרמ"ק.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

והביאור בזה הוא, שהיות שעצם הוא בלתי נמשך, הרי מובן שבהתהוות עם היות שהתהוות הוא מעצמות שרק הוא בכחו ויכולתו להוות עיין באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד אבל עצמות אינו נמשך, כלומר כח ההתהוות כח הפועל ה"ה גדר פרטי להוות עולמות באופן ודמות כמו שהם, אין בזה מן העצם (לאפוקי ענין שפע). וזהו שהכריח פרקי דר"א שיש ענין "שמו" ושזהו הסיבה והעילה הראשונה לכל ההשתלשלות והתהוות. ועל זה בא ההסבר של המקובלים הרמ"ק והרמ"ע, ביאור ענין שמו.

דעת הרמ"ע שיש ענין רצון קדום וזהו הסיבה הראשונה לכל סדר ההשתלשלות, כלומר מעלת כח הרצון בנפש האדם שאינו כן מוגבל ופרטי (כמבואר בדא"ח) וחולק ע"ז הרמ"ק וסבירא ל' שעם היות שיש עילוי לרצון על שאר הכחות בכל אופן א"א לומר רצון קדום (ולדעתו אפילו רצון בא ג"כ ע"י הצמצום). עד שבא ביאור אדמו"ר הזקן ביאור ענין "אור", כלומר עצם אינו נמשך (כמו שפע, ובכל ענין וגדר אין בו מן העצם, אבל הוא כולו העצם. כלומר העצם הוא פשוט מהענין הנמשך ממנו. אבל הענין הנמשך ממנו, מהותו וענינו הוא העצם. והביאור ע"ז הוא "אור".

והמשל ע"ז הוא אור ומאור כמו שהוא באור ומאור למטה, שאור למטה, העצם של האור - המאור אינו נמשך טראגט זיך ניט אפ אין להאיר את החושך (כמו שפע), ולהאיר את החושך זה ממילא מהמעלה של המאור כלומר זה מה שהמאור הוא מלא בענין האור (כלומר מלא ועצמי בענין האור לא רק אור לאפוקי חושך), מפיק זיו ואור ממילא, וכמבואר בדא"ח בענין מלאים זיו, ולכן מפיק נוגה, וא"כ יוצא מזה שאור עם היות אז דער מאור האט זיך ניט איבערגעטראגן אין להאיר את החושך כלומר אין זה מהותו להפך חושך לאור, כי ענינו הוא להיות במילוי ובעצם, אבער פון דעם אנדער זייט, מהו מהות האור ה"ז כל העצם כלומר העצם שענינו אור עצמי זהו מהות וטעם היות ענין אור, אור אין בו מן העצם אבל כולו דבוק בהעצם.

אבל אחרי כל הנ"ל, הרי העצם של האור הוא מאור כלומר האור נמצא ממנו באופן חיובי כלומר אפילו אחרי כל הביאור הנ"ל הרי ישנו העצם של האור

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

וישנו האור המלא זיו (מכריח עם היות שזהו מעלה הרי מכריח את המפיק נגה. כלומר א"א לומר שיש רק עצם של האור ואפס בלעדו אדרבה ישנו העצם והמילוי וזהו למה שיש גם אור המאיר את החושך, אבל למע' הרי אין עוד מלבדו. ע"ז בא ביאור אדה"ז שאור למע' הוא יכולת העצם. ולהבין זה יש לבאר א) כחות הנפש יחודם עם הנפש ב) אור יחודו עם מאור העצם (שנתבאר כנ"ל ג) אור יחודו עם העצם (בהמאור) בהיותו עדיין כלול בו ד) יכולת העצם ושזהו כמיתת ענין אור באלקות ושזהו דעת אדה"ז ביאור ענין שמו עד שלא נברא העולם.

מכתבי הרה"ח ר' משה גורארי'
לבנו הרה"ח ר' נתן ע"ה
בעניני דא"ח ועבודת ה'

וכמה מהם (מתשי"א) גם לבנו הרה"ח ר' שלום דובער ע"ה

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

מעלת כתיבת ענינים בחסידות

יום ד', כ"ה ניסן תש"י

.. כתבת לי שתכתוב לי איזה ענין בחסידות, כדאי הדבר מכמה טעמים. כתיבת ענין יש בו ממעלת גילוי הענין, שכמו שהוא במוח המחשבה, מכוון בסקירה והרגש השכל, והדיבור מביא לידי הגילוי, זהו אפילו במי שיש לו חוש (וגם הורגל בזה). שע"ז צריכים לימוד איך לחשוב, שכל אופן הגילוי שיכול להיות במחשבה שהרי הוא ג"כ גילוי. השלשה לבושים כל אחד משרת את מה שלמעלה מהם בטבע בגילוי שלהם ובהם יוצא גילוי הנפש למקום חוץ ממנו, כלומר התחברותו עם הכלים, שהוא האדם. והאותיות שישנם בכל אחד מאלו הלבושים המה אותיות של הגילוי, משא"כ האותיות שישנם בכחות עצמם (שהכחות הלא ג"כ גילויים, שהרי אינם הנעלמים אלא הגלויים. ויש בהם אותיות, שהאותיות בכל מקום כח ההתגלות המה. בכ"ז זהו גילוי הנפש סוף הגילוי ועצם ענין הגילוי עד סופו שזהו מעלת הכח ומהותו להיות נגלה בהתלבשות ותפיסא ופעולה בהכלים) זהו רק גילוי והתפשטות הכח עצמו. משא"כ בהיותו בא בהלבושים, מתגלה הכח במקום שחוץ להנפש עצמו, ובזה מתגלה אמיתית הכח, אם שבא בירידה ומתעלם אורו, אבל להיות ענין הכח שהוא פרטי ופועל בדרך התעסקות, לא רק גילוי הנפש לבד, בזה מתגלה אמיתית מהותו עצמותו וענינו העצמי. שזהו אחד ההבדלים בין כח לאור. האור להיותו רק גילוי מה שלמעלה ממנו ואין בו מהות, הנה כל מה שנמצא יותר בקירוב, אז הלא יש גילוי מקורו יותר בו, שם הוא מעולה. אבל הכח שיש בו מהות, ותכליתו להיות מתלבש ופועל, אז דוקא בסוף המשכתו שם דוקא מתגלה מה הוא, כלומר המהות שלו. מש"כ בתניא פ"ד במעלת הלבושים של הנה"א הוא למעלה מזה. אבל המעלה שיכול להיות בהלבושים של הנה"א בתורה ומצות, זהו מצד שבעצם ענין הלבושים ישנו מעלת הגילוי של הכחות כנ"ל.

וזוהו בא לידי גילוי בפו"מ בדיבור, שבהיות עוד במח' זהו רק מקום התחברות הכחות, כלומר, הנפש שנמצא בהתלבשות עם הכחות שלו בהגוף, וכאילו זה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

פגישת הכלי עם האור שנמצא במעלת הביטול והעלי'. אבל בכח הדיבור, שזהו הצורה הנוספת על החומר, ושזהו גוף וממש של הגילוי, שם מתגלה הכח כמו שהוא לתכליתו. וכל מה שהדיבור יותר בהתרחבות, מתגלה ע"י מהות הכח איך שהוא עוד גבוה מנקודה או התרחבות וכולל את כל אופני הגילויים. וצריכים להתלמד לחשוב ולהרגיל בזה, שלא יהי' רק סקירה ובריקה אלא העמדה על הענין בכל מה שהמחשבה נותנת, כמו"כ צריכים להרגיל ולהתלמד לדבר, שזה מביא תועלת גדולה. ומעלת הכתיבה להביא על הכתב, זהו כמו מעלת הדיבור, כלומר, מתדמה בענין לדיבור. לבד זה, הכתיבה גורמת להתרכז ולהיות תפוס בענין ומביא הרבה טובות. תכתוב לי ענינים ואשתדל לעיין להתבונן ולענות לך.

אתנו ב"ה חו"ש. ימי החג עברו ב"ה כסדר הש"י לשמחנו בישועתו בכל פרט.

הי' שלום ומבורך בברכת אב נאמן לכל טוב ברו"נ. משה

בענין יגיעת החכם והחכמה

יום ד' ב' אייר תש"י

בני יקירי וחביבי יחי'

. . שמחנו מאד בידיעת שלומך הטוב. כה יעזור השי"ת לשמוע בשורות טובות, ולראות רוב נחת מכם ילדיי יקירי נפשי יחי'. תמשיך לכתוב כמה פעמים בשבוע, ודוקא להאריך ולפרט מכל דבר. אם תכתוב לי איזה שאלות מה שיש לך ואיזה חידושים שנתחדשו ויהי בידי מה לכתוב, אעשה זאת ברצון. ואתה תשתדל להתרגל לדבר ולבאר, ולא להשאיר הכל במחשבה וברעיון השכל, וגם בכתיבה ורק באריכות. ואני רואה שכבר כבד לי לכתוב בזו המדה שהי' לי בצעירותי, והכל מצד העדר ההתמדה ומצד ההזנחה. ואתה תלמוד מהשגיאות שלי ושל אחרים.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

הנני לומד עם אחיך ובנימין ופריז יחי'. למדנו בענין יגיעת החכם והחכמה, וענין אורך ורוחב ועומק. איני יודע איפה נמצא עוד פעם ואולי יותר באריכות שני ענינים ביגיעה, מי הוא החכמה בלי החכם. אפילו ניסיתי להסביר, אבל איני בטוח כי אין לי יסוד:

ישנם שכלים שהיגיעה בהם רק יגיעת החכם, יגיעת נפש להסיר המניעות והמעכבים של הופעת השכל ממקורו, ויגיעת נפש הביטול ההתקשרות העלאות הכלים הדביקות. אבל כ"ז יגיעת הכלי שכל ומוח. וכ"ז תופס בהמושכל מציאותו לבד, ובא ביגיעה של כח השכל מציאות השכל ולא מהותו. כ"ז בהמושכל שכבר ישנו בפועל (כידוע שבכל דבר ישנו המושכל המורגש המוטבע). אבל להגיע להפנימיות, המהות (אולי מציאות המהות או אפילו מהות המציאות), כלומר, תכליתו של כל נברא מה שיש בו כוונה אלקית ית', והתכלית ברוחניות היא מהותו, (בגשמיות התכלית של הדבר זהו מה שמשתמשים בו בהדבר לתכלית, והדבר הוא מה שהוא מצד שלא זהו ענינו רק שיהי' לשלימות מי שמכוון בו אלא הוא נברא מה שהוא לצורך מי שבראו והאדם יש לו תכלית שלו בו. אם לא כאשר איש מישראל עושה בו מצוה שזהו תכלית אמיתי) מלאה הארץ קנין מזריגות האצילות ברוך קונן עולם האצי' כולם בחכמה עשית חכמה עליונה. וזהו מהותו, והשכל של האדם מצד הנשמה מגיע לזה (ע"י זיכוך וע"י מה שנתגלה אור החסידות וע"י זה שיש לו נשמה אלקית חלק אלוקה ממעל הנשמה שע"י בא שלימות הבריאה. בריאה תיכונה? מצד שכל הנבראים על ידם רק בא תכלית המכוון ית' והאדם הוא התכלית ממש. ובכדי להגיע לזה, להשכיל להגיע ולהדבק ע"י כח החכמה, זהו יגיעת החכמה הפנימיות, שאינה בגדר מה שנברא בהגשם אלא מה שישנו בו מהותו. וכמו שע"י הנחה זו, עיקר ענין יגיעת החכמה שייך בלימוד חסידות, להבין הפנימיות של הבריאה וכח האלקי בנבראים. ובודאי שלפי"ז שאין גדר היגיעה בענינים שבגדר שכלים טבעים, וכמו"כ בנגלות התורה שהוא הנובלות שלמעלה מה שבא מלובש בשכל האדם הנברא. אם שבאמת זהו חכמתו ית' ממש, אבל בא בשינוי המהות. משא"כ לימוד

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

פנימיות התורה כו'. עד"ז ביארתי הענין אבל מי יודע אם כיוונתי להאמת. כמו"כ צריך ביאור מהו ענין היגיעה לפי"ז. אולי הביאור בענין הדעת, שמביא ומכריח ומכה בהכח נעלם וע"י ההתקשרות האמתית וצע"ג כ"ז. כמו"כ למה ענין האורך מתייחס להחכמה והעומק להדעת. אם לא מצד שהאורך הוא אמיתית שלימות הנקודה.

איני יודע איפה לחפש בדא"ח מקורים. ואם אתה באמת בקי בדא"ח כמו שהנני מקוה וכמו שהנני מתפלל להש"י שתהי' בקי ומבין ועובד, אז תכתוב לי איפה נמצאים הענינים ומה דעתך בהבנת הענין.

ובכן הנני מתחיל לסיים בביטוי שלך, אין אתנו כל חדש, הש"י יעזרנו בחדשות טובות ואמהר להודיעך. לע"ע הכל כמו שהי' וב"ה בעד חסדיו בחו"ש.

הי' שלום וברכות כל טוב אוהבך אביך משה.

שני ענינים הפכים ב"תכלית"

יום ה' ט' סיון תש"י

בני היקר והאהוב שי'

ב"ה היום נתקבל ממך - אחרי הפסקה של שבוע - מכתבך מיום מ"ד לספירת העומר. באמת היינו בשמחה להתבשר מאתך. ב"ה חו"ש אתך. כל יום הננו מחכים למכתב, ומצפים לשעה שיבוא הנושא מכתבים ורצים לקראתו, אולי יש מכתב ממך. האמת שמאד הננו רוצים לדעת מה שלומך בכל פרט, וא"א למצוא לקרוא בין השיטים איך אתה מרגיש עצמך הן בבריאות וכן ברוח, האם באמת הנך מרוצה מסדר החיים, והאות ע"ז שהזמן כולו הולך לתועלת ואין האדם מרגיש שיש לו עודף בזמן, וכאילו מחפש במה למלאותו. וההיפך, מי שנתון לענין התופס אותו כולו, אז הנה חסר לו עוד זמן, ונותן חשבון לנפשו,

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

האם הלך כל הזמן שעותיו וימיו, על מילוי התכלית שלו. וכאשר התכלית מורגש בפנימיות, ומביאים את התכלית לפו"מ בכל הפרטים של כל הכחות כולם וכל משרתי הכחות מחדו"מ, אז הכל כאחד מתחבר, ומתמלא עונג הנפש על מה שהושג, ותשוקה גדולה למילוי ושלימות.

ואנחנו רגילים להבין ולחשוב, אשר אם מדברים בתכלית פנימי, אז הנה הדבר והתכלית הוא אחד. מפני שאם הענין מדובר בכוונה ותכלית, כוונה של ענינים חיצונים, אז רק כל הענינים מסייעים ומביאים לידי התכלית, והתכלית ג"כ אינו מה, שהוא העצם והמהות. אבל בתכלית הפנימי, הנה אם אפילו עושים ונתפסים בענינים, שהמה רק המביאים לבד, אבל כאשר נשלם הכל ע"י כל החלקים, אז הנה מתחברים כולם ומאיר בכולם הפנימיות והמהות העצמי.

כמו שהסברתי כבר, אם הנך זוכר, מה שתיבת תכלית לכאורה נושא שני הפכים: תכלית הוא הסוף, כמו כשאומרים בלי תכלית, הכוונה בלי סוף. והתכלית הלא הוא העיקר שעלה במחשבה התחילה והעצמי, והכל מסתעף מצד התכלית. אבל שני הענינים אחד, התכלית בא ע"י ירידה ואז דוקא מתחבר, כי הסוף אינו סוף כמו בדבר מוגבל, ער לאזט זיך אויס, אלא בסופו, כלומר, שזהו כוונת מהותו והיותו, אז דוקא הוא מתחבר עם העצם הקיים והבלתי תלוי במה שהוא, והכל מה שהי' בהמשכה מן העצם עד סוף מעשה, שבאמת הכל הוא העצם והכל בא ממנו אלא שיש תכלית בגלויים, הנה אז כשבא לסוף דוקא, שבו נשלם מה שהי' תכלית המשכתו, ומה היא תכלית המשכתו, לגלות מה שישנו גם מקום לגילוי העצם, כי אין חסרון כלל, אז הנה הסוף והתכלית, שנראה למוגבל וסוף גילוי והמשכה הנה מה הוא בעצם הבלתי מוגבל וזהו תכליתו, א"כ בענין פנימי אז התכלית וכל הדברים שע"י נשלם התכלית הוא אחד יחיד ממש.

וככה הוא בהרגשת התכלית של חיי האדם בעולמו, ע"י מה שספג ותפס בהרגש פנימי את תכלית היותו בעולם להשלים הכוונה הפנימית, שהכוונה בו זהו מהותו ועצמותו. לא רק שבא לידי תכלית, ואז הוא והתכלית שני דברים. אלא כל מהותו הוא תכלית היותו, ורק כוונת המכוון היתה שע"י אלו

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

העניינים (שכל העניינים המה ג"כ לא דברים מחולקים אלא כולם תכלית שלימות מהותם מה שהוא העצם ממשי) יושלם בו תכלית מה שכיוון בו, אז הנה הכל מתחבר ומתדבק ביחוד פנימי ועצמי, ואין כאן דברים עיקרים וטפלים, אלא הכל אחד אחד והכל העצם והמהות.

אני חושב שהרעיון שלי יובן לך אף שאין לי החוש הראוי להסביר בטוב, ובפרט בכתב, אבל לא לדרשא קאתינא, אלא אני חושב שאתה במצבך, שב"ה יש לך החוש להרגיש מה עליך לעשות, וב"ה יש לך היכולת, אין לך בע"ה טרדות, ואתה יכול לדחות את המחשבות הרבים, ורק להיות כמו שעשה את האדם ישר, כדאי להתבונן בכל יום ויום בכל הדברים, וזה יהי' ליסוד על כל היום. ובליילה לעשות החשבון אליבא דאמת אם הכל הי' לפי הכוונה והיסוד. ואז באמת יש לקוות להש"י שיצליח בכל הפרטים, והחיים שמחים וטובים נעימים, ומרגישים שובע ועונג.

מה עם הראש ישיבה החדש, האם הוא כמו זה שהלך בלימוד ובפעולה. האם אין טענות אליו שמביא יותר מדאי חיות בלימוד הנגלה. איך אתה בפרט אתו. מה באמת פעולת הרש"ל שי', מה הוא לומד ואיך. ואיך אתה אתו האם מקרב אותך. יש בודאי מה לקבל ממנו והרבה עניינים ראה ושמע ואיזה חכם הלומד כו', לחכם יש החוש לידע מה ללמוד ומה ראוי לקבל, לזה הוא כלי פנימית מצד הביטול ואהבת החכמה. איזה צעדים לוקחים החפצים ובוחרים בהרמ"ש שליט"א שיבוא חפצם לפו"מ. האם אתה נכנס להרמ"ש שליט"א ומדבר אתו. אני בקשתו במכתב שיקרב אותך, ולא התכוונתי רק שישאל על החו"ש לבד ושתקרא עי"ז מקורב, אלא שישפיע עליך במה שיכול להשפיע, וכמובן שעליך לרצות ולעשות מה שמצדך.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיז גורארי'

לימוד החסידות - חיינו האמיתי ונצחי

יום ג' כ"ט תשרי תשי"א

בני היקר והחביב מאד יחי'

. . מדברי ההסבר בחסידות במכתבך נהניתי עד מאד, ומברך את הש"י אשר זיכני שאתה לומד ומבין בדא"ח. כה יעזרך הש"י ללמוד בהתמדה ובמסירה גדולה, ויהיה לך חיות רב והבנה ישרה ואמיתית. אתה עדיין לא כתבת מה הספקת ללמוד בנגלה ודא"ח בכל משך הקיץ, הכמות גם האיכות. יקר מאד עתה מי שמתעמק בחסידות, כי אם על התורה בכללה נאמר שמונחת בקרן זוית, וכתר תורה מונח למי שיקחה ע"י מסירותו באמת, והתורה עלובה שאין לה עוסקים, כ"ש וכ"ש הוא בלימוד החסידות. מי לומד בעיון ומי נותן עצמו להבין, מי מבין שזוהי חיינו האמיתי והנצחי. יוצאים ידי חובת הלימוד בקריאה ובהעברה בשטחיות. ואם התורה הנגלית אינה נקנית בקלות אלא ביגיעה ומי שממית עצמו כו', כ"ש בלימוד העיוני בדא"ח. ואתה עלה והצלח והש"י יעזרך וישמח לבי מאד על דבריך הנכונים.

הי' שלום ומבורך מאד ברו"ג והצלחה בכל הפרטים בחיים

אביך אוהבך מאד משה

רצון פנימי ורצון חיצוני - ברצון של מצוות ובנפש האדם

מוצש"ק כ"ה מ"ח תשי"א

היום חזרתי חסידות בביה"כ ואמרתי חלק מהמאמר השמים כסאי המשך תרס"ו. הנני חושב להסביר מה שמבואר בכי"ק כ"ק אדמו"ר הכ"מ נבג"מ ז"ע בענין רצון של מצוות, אשר אם לא נשלם הרצון כולו, אז אינו רצון כלל ולא קיימו שום מצוה. איני זוכר בדיוק בשעה הלשון, ואין אני זוכר לצערי איפה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

למצוא. אני זוכר שנמצא הענין במאמר אגורה באהלך ואין אצלי המאמר הזה. והדבר מובן, אשר אם התפילין אינם ד' בתים וד' פרשיות, אלא רק ג' וכה"ג, לא קיים כלום לגמרי, וכן בכל מצוה ומצוה, מטעם אשר הרצון הי' בד' דוקא, ואם אין מקיימים הרצון כולו ורק מקצת, אז אינו מצוה כלל. ואין כן בשכל וסברא, שגם מקצת מן השכל הוא שכל. בודאי לא רק שחסר פרט אלא גם חסר בכלול, שאם הי' מושג כולו הי' דבר שלם, אבל בכ"ז גם מקצת מה שמבין הוא שכל. משא"כ ברצון כו'. אתה בודאי זוכר עד"ז, ואנחנו דיברנו בענין זה והשתדלנו להסביר. במאמר הנ"ל [השמים כסאין] אומר כ"ק שמקצת מן המצוה אינו כלום עיי"ש כו'. לפני זה אומר כ"ק, אשר הרצון החיצוני מתלבש בטעם כו' ובאיזה אופן הוא רוצה כו', ונמדד ונתחלק לחלקים שכל חלק הוא רצון פרטי כו'.

איני יודע במשל בנפש שיהי' רצון כזה, כלומר רצון פנימי שהרצון עצמו יהי' הכוונה ולא שע"י הרצון יושלם כוונה, וכמו"כ שלא יהי' מצד איזה סיבה, אלא העצם עצמו יהי' סיבת הרצון הזה הפנימי. במשל בנפש, כל הרצונות המה מצד כוונה ובאים מאיזה סיבה, שהלא כל עניני הנפש המה בשביל כוונה בנפש. ואפילו הרצון הבא מצד העצם, כמו בית שכל אדם שאין לו בית אינו אדם, אבל הרצון בא גם בחכ' ושכל אח"כ.

בכ"ז הנני מסתפק אם א"א למצוא משל בנפש, או אולי א"א להיות משל, מצד שלמעלה שא"ס ב"ה רצונו הוא רצון בבחירה עצמית ואינו תלוי ח"ו במה שהוא, ורק עלה ברצונו לרצות ובחר במה שבחר ברצונו הפשוט והמוחלט. אבל למטה כל הרצונות תלויים בהכוונה שעפ"י בא הנפש להיות שליח של מעלה. אבל עדיין צ"ע. ואם נאמר שלמטה כל הרצונות הבאים בגילוי מתלבשים בכחות הנפש ומתחלקים עי"ז, ואם ישנו כן רצונות עצמיים, אינם באים בגילוי אלא נשארים בעצמותם. אבל מה שבאים בגילוי, אינם רצונות פשוטים אלא מורכבים כו'. וא"כ מה שאנו רואים, עד"מ, שעלה ברצונו של האדם בבנין בית, והרצון בא מסיבת הרצון העצמי, אבל אם הבית נבנה לא עפ"י גזירת חכמתו אינו מתענג בו, אבל א"א שאינו רצון כלל. ואם עלה ברצונו

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

אופנו של הבית ולא נשלם לגמרי, הלא ג"כ יש בו רצון בו, משא"כ למעלה. וההסבר לפי"ז, שהרצון למטה בא בהרכבה, והשכל מכניס בו חלקים ומגבילו, ובכל חלק יש בו רצון, והרצון אחרי שכל פרטי הרצונות מתכלל בכלל, אבל אינו פשוט אלא כללי וכל פרט תופס מקום, כלומר, הוא חלק הרצון ומשביע את הנפש עכ"פ בחלקים. וכמו"כ הרווחת ממון וכל יתר הרצונות, שבודאי אם נשלם בדיוק כמו שעלה ברצונו הוא שלימות גדולה, ויש לו רצון שלם ומושלם ומתענג בו מאד כי נשלם הרצון. ואם רק נשלם חלקים לבד, ודאי חסר השלימות, אבל גם החלק הוא מקצת הרצון, ומשביע הנפש ומתענג בענג, ויש בזה גם רצון וגם ענג.

אבל למעלה שהרצון הוא רצון פנימי בלי שום טעם ובלי שום כוונה, אלא הרצון עצמו הוא הכוונה, ואין לו סיבה אלא העצם הוא סיבתו (וא"כ אינו בדרך סיבה), ולמה הוא המצוה ככה דוקא ד' פרשיות בד' בתים אין לזה סיבה וטעם בשכל וחכמה, אלא שכך עלה ברצונו העצמי. והנה לפי"ז הרצון הוא מיוחד עם העצם, שהוא ופנימית רצונו אחד, ועוד זאת מה שבא ע"י הרצון, כלומר שהרצון בו, אינו דבר אחר מהרצון, ע"ד מה שהוא ברצון החיצוני שהרצון הוא גילוי מן העצם ואינו העצם, ומה שבא ע"י הרצון, כלומר במה שהוא הרצון, הלא אינו חד עם הרצון, אלא הרצון הוא לחוד והדבר לחוד, שמה שהרצון בו אינו ג"כ הפנימי, אלא מביא רק הכוונה הפנימית לבד. לפי"ז, הנה אם נעשה לא כפי גזירת הרצון אלא נעשה חלק לבד, כמו שנעשה רק מקצת מן המצוה, ואז הלא אינו כפי הרצון אלא מה שיש בזה מקצת לבד, ומהו המקצת הזה, אם גם יש לו תפיסת מקום מצד חכמה, שלכאורה מצד הסברא היינו יכולים לומר שיש טעם גם בקיום שכזה. אבל האם הרצון העצמי תלוי בחכמה וטעם, והאם הוא היה סיבה ואז הא החכמה ג"כ הי' לו תפיסת מקום כמו שהוא עד"מ למטה, אבל למעלה הלא הרצון הוא מוחלטי ואין בו רק רצון, ואם אפילו בא במורכב שיש למצוא טעם, אבל באמת הוא רק חק ולא מסיבת החכמה, רק יש רצונות שגם החכמה מוצאת סברא להם, אבל בכ"ז נשארים בפשיטותם. וא"כ, אם אינו כפי הרצון, אז הלא אינו שייך כלל להרצון.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ואם היה התהוות הדבר רק מצד הרצון, כלומר אם לא ההסתר וההעלם, והי' מתהווים בעולם רק מה כפי רצונו, ומהו רצונו רצונו ית' במצות, אז לא היה הדבר מתהווה כלל ולא היה לו שום קיום. שהלא כל קיומו והתהוותו רק בכדי לקיים מצוה וכפי רצונו ית' דוקא, ואם הסוכה אינה כפי המדה שרצה בה, ויש בה למעלה מן עשרים או פחות מן ז' טפחים ומשהו, אז לא הי' קיום כלל. אבל רצה הש"י שיהי' קיום גם למה שאינו מצוה, בכדי שיהי' ההסתר והבחירה, ויושלם כל כונת הבורא שנקיים מצוות בבחירתנו דוקא, ויהי' אתרוג של מצוה ואתרוג שאינו למצוה ואנו נבחר בעצמינו. וזאת היתה כונת הבורא ב"ה לטוב לנו לחיותנו ע"י מעשי המצוות, ע"כ מתקיים גם אתרוג פסול וכה"ג, אבל אינו כלל מצוה, שהלא מצוה הוא מה שבא ע"י פנימיות רצונו, ורצונו הלא אתרוג כשר ולא פסול. אז הרי הפסול, אינו שהוא לא כפי כל הרצון, אלא שאין בו הרצון כלל, וכאילו אינו ואין בו שום רצון.

כללו של דבר, החלק הזה שכן ישנו, זה הוא חלק של נברא מחיצוניות הרצון או חלק מן חכמה וטעם (וכמבואר כאן בענין כסות סומא וכסות לילה, שעפ"י הטעם יש יותר לרבות כסות לילה ולמעט כסות סומא, אלא אינו עפ"י הטעם. ראיתי הענין בלקו"ת ושכחתי המקום). וא"כ החלק הזה שלכאורה עפ"י הטעם הוא ג"כ חלק מצוה, אבל הלא זהו רק חכמה וטעם ואין שייך כלל להרצון. ומה שהמקיים חלק לבד כמו שותפים או העוסק במצוה עי"ש במאמר הזה, הוא מצד שכך עלה ברצונו שהמצוות יהיו בהתכללות ומה שהוא בקיום רק חלק, אבל הלא ככה בחר הש"י ברצון הפנימי, ואינו שייך כלל לחלק, וחלק מן הרצון בקיום, כלומר שקיים רק חלק מן כל המצוה כאילו קיים כולו, שבחלק ישנו כל העצם. ויש לדייק "מקצת אינו כלום", כלומר, מקצת מן המצוה. וחלק הוא כמו כולו, שהחלק הוא בקיום, קיים חלק לבד, והחלק הוא בגילוי היינו מה שנמצא בהתכללות הוא חלק, אבל הרצון הי' ככה שהעוסק במצוה יהי' פטור אז הלא גם שבא בגילוי הוא חלק, אבל הוא חלק מן עצמי, וכשאתה תופס כו', שהכוונה לכאורה בהתפיסא היינו איך שבא בגילוי, העצם הוא חלק לבד, אבל כמו שהוא בהעצם הנה הוא כולו, מפני

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

שככה גזר ברצונו ית' שגם אם יהי' פטור ממצוה אחרת מצד שהוא עסוק במצוה, אבל הלא מה שאינו מקיימה הוא מצד שפטור ממנה, ולא מצד שאינו עושה כפי הרצון, אז הלא בגילוי כל המצוות מתכללים, (בעצם הוא חד רצון עצמי וכללי, ובגילוי בא ג"כ בהתכללות בהאור שהלא האור הוא כפי העצם) וע"כ נמשך לו כולו. וכה"ג בעינינים שותפים (פקוח נפשות ע"י שנים וכה"ג ואיני יודע בשעה לתאר שותפות) שככה הוא הרצון, ואין זה שכל אחד מקיים מקצת, אלא על כל אחד המצוה שנצטווה לעשות בשותפות עם חברו, וא"כ גם בגילוי האור יש בהחלק כל העצם.

יש לבאר גם הענין שמבואר בתניא, שבמצות מאיר בלי הסתר פנים ומאיר שם, וכבר ידעת בדרך אפשר שה"שם" הוא בהרצון הפנימי ששם הוא חד, ומה שהוא הרצון הפנימי, הנה מה שנעשה ע"י הרצון הוא ג"כ חד עם הרצון, וא"כ אין שום הסתר פנים אלא מה שהרצון מאיר בהדבר הגשמי.

הנני כותב כ"ז בדרך אפשר. ואני רוצה שאתה בני וגם בער'קעלע יחי' תעיינו בכ"ז, ואני רוצה לשמוע דעתכם לחיוב ולשלילה באיזה פרט וכה"ג. כדאי הי' לשמוע דעת והסבר הרה"ק שליט"א שהי' מבאר הן החלק הנגלה והן החלק הנסתר. במאמר הראשון של ר"ה תקעו, יש הג"ה של הרה"ק שליט"א לעיין בד"ה השמים כסאי, ויש לעיין בעיין בענין הזה. אולי יהי' שעת הכושר לשאול בענין הרצון וכמו"כ בענין מאיר שם בלי הסתר פנים. ותעיינו היטב ותשיבו לי.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

הביטול בעולם האצי' ובעולם הבריאה

[חורף תשי"א]

חזרתי אתמול דא"ח המאמר מי יתן מציון ישועת ישראל תש"ו מאמר נפלא. רק הנני רואה דבר חדש בענין אצי' תוקף והגדרה כו'. איני יודע על נכון הכוונה. האם מצאתם הביטוי בעוד מקום ומהו הכוונה. אולי תשאלו את כ"ק שליט"א.

עוד זאת כמדומה שמבואר תמיד אשר ביטול במציאות הוא רק באצי', אלקות ואור א"ס בטל במציאות, ובבריאה הוא הביטול רק ביטול היש, ובודאי יש בזה ג"כ הרבה מדריגות. וכאן נאמר מפורש ביטול במציאות על עולם הבריאה. אולי יש כאן כוונה ופירוש מיוחד במה שכ"ק נבג"מ הכ"מ אומר, ופירוש ביטול במציאות היינו שכל מציאותו הוא בבחי' ביטול. ובזה יש לחלק בין מה שמבואר בכ"מ כמדומה לי שרק באצי' הוא ביטול במציאות. אבל חסר לי ההסבר, ואשמח אם אתם תבארו לי. ובכן תעיינו היטיב.

גם הענין אשר גשמיות אינו נפרד כו' ואינו מסתיר. בודאי שמענו הענין אבל בכ"ז צ"ע רב, הלא ומשם יפרד, ועצם הגשמיות הוא ע"י ההסתרה והפרסא ומסתיר מצד עצם התהוותו, ומצד זה הלא רק הוא לבדו להוות כו', כי אינו בטל ומרגיש עצמו למציאות ממש ויש מאין. אבל צריכים לחלק ולהסביר, ואהנה אם אשמע דברים נכונים ומיוסדים בהסברה טובה.

. . נתנקי יחי' יכול בהרבה לעזור לך, כי ב"ה יש לו ידיעות. ומי שרוצה לדעת ענין ונוגע לו, מחפש בנרות ואינו מביט על כבוד ואינו מתייגע, וזו השער שבו נכנסים, ולבקש מאת הש"י ר"ר שעניני אלקות יונחו ויוקלטו טוב, ובפרט מה שצריכים לתקן מעשים, ונעשים לבו ומוחו זכים, ושהש"י ירצה לשכון בנו ויהי' קרוב אלינו באמת. הייתי חפץ באמת לדעת איך אתה לומד ומה הצלחת להבין. ומי שענין נוגע לו אינו אומר שהמקום צר לו, וכמו שבגשמיות מי שרוצה לאכול אינו מתבייש ואינו אומר נואש ואינו מתיגע, ואם אפילו בני אדם אחרים אינם עושים כמוהו, אינו מתחשב בהם כי הוא צריך למה שהוא

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

צריך, ואינו מתחשב בהסביבה. וכה"ג צ"ל ענינים רוחניים ובמכ"ש. ואיך הלימוד בנגלה, הכל כאשר לכל תבארו לי. ואני שמח מאד אשר ישנם מתמידים ובודאי אתם שניכם מן המנין, ובפרט אשר הכ"ק שליט"א מתעניין כ"כ. האם הייתם אצלו עוד פעם. והאם שואלים ממנו ענינים בלימוד נגלה ודא"ח . .

כח ופועל למעלה

[חורף תשי"א]

עדיין לא השבתי לכם על דברי הדא"ח, שמאד הנני נהנה ונותן שבח להש"י שזיכני שאתם לומדים ומתעמקים, וכל אחד לפי"ע הצליח ב"ה. הנני רוצה לעיין בהמשך רע"א בענין כח חסר פועל ואיני מוצא עדיין ההמשך. גנזבורג אמר לי שאתה נתנקי יחי' לקחת ממנו המאמרים ואולי אשיג, ובחשבי ומתבונן בהענין הנני רואה כמה עמקות יש בו וצע"ג.

ואני מרגיש לע"ע בהענין, שיש לחלק בין מה שאומרים כח חסר פועל, השלימות שנמצא בהתגלות הפעולה ע"י הפועל, או מה שמתגלה שלימות בהכח ע"י התגלותו שבסוף ענינו, שזהו תכליתו (כי ענין הפועל לפעול), וע"י מה שפועל מתגלה בו עצמותו ומהותו מה שלא נמצא בו בהיותו רק במדריגת ההעלם. וזה התכוונת והסברת יפה מאד. והכוונה למעלה העיקר שאינו מתוסף שלימות ע"י הנפעל. וע"ז המשל בפרד"ס, שהאדם נהנה ממעשי ידיו ואינו שלם רק בהכח לבד.

ואיני יודע עדיין להסביר לעצמי הענין מה שהכוונה בהענין הוא גם מצד עליית הרצון, ולא רק מצד שלימות העצמות. וא"כ, שגם מצד הרצון כבר נשלם הכוונה, א"כ למה בא הפועל ממש. ועוד זאת, הלא הרצון שיהי' הדבר אשר רוצים, וזהו ענינו של הרצון שיש בכחו שיבוא מה שרוצים ואין מעכב,

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

וע"כ למעלה שהא"ס ב"ה בל"ג גם רצונו א"ס ובל"ג ממש וכל יכול, שזהו הטעם מה שההתהוות מן כח הסובב להיותו רצון ובל"ג, כל יכול, וא"כ איני יודע מה שתיכף שעלה ברצונו נתהווה. במאמר פתח אלי' מבואר ענין מה שהספ"י המה תיקונים שע"י הוא ההתהוות עיי"ש, במאמר מה רב טובך אות ה' כח חסר פועל וכמו"כ במאמר יו"ט של ר"ה תרס"ו שכל דבר שאינו בפועל אינו דבר ואינו שלם, אלא בודאי מצד שלימות העצמות דוקא והשלימות מה שיש באלקות בכל המדרגות מצד שהאלקות הוא עצמי בכל המדרגות. וכל הענינים שמדברים, שהגילוי מוסיף על ההעלם והפועל על הכח והמתהווה על הרצון, הוא רק מצד ההתלבשות להיות בגדר תפיסת העולמות, וע"י תפיסא זו המה נמצאים, זהו מקורם באלקות שיש להם מציאות. אבל מצ"ע מצד עצם האלקות, כלומר, לא רק מצד האלקות עצמו שלמעלה מכל גילוי עד"מ לפני הצמצום וההתלבשות, אלא אלקות גם בהיותו מלובש ומצומצם, הוא עצם אלקות ולא נשתנה ח"ו.

וזהו עיקר ההבנה בענין לא שנית, לא רק שיש מדרגות באלקות שאינם באים בצמצום, ומה שבא בצמצום אינו תופס מקום כי הוא רק הארה לבד, אלא הפי' האמיתי לפיענ"ד, שהאלקות בכל מקום (כלומר דרגא בערכינו) שנתצמצם, הוא עצם אלקות, ומה שבא ממנו בצמצום והתלבשות ותפיסא זה רק הארה ממנו. ובקיצור הענין, יש להבין שמה שהוא אלקות ב"ה אין בזה צמצום, כי אינו משתנה וא"א ח"ו להיות שינוי שישתנה. לא מצד שאז הוא חסרון, אלא מה שהוא אמת ועצמי איך יתואר ההיפך. אלא בכל דרגא ומקום ע"י הצמצום בערכינו, הוא עצם אלקות ולא נתחדש דבר בערך האור, כי אין זולתו ומה יתחדש ואיך יתואר חידוש, שהלא רק אלקות נמצא ואין בלתו. וא"כ, הפועל שבא מהכח זהו באמת רק הכח ואין פועל, אלא מה, שיש מה שבא מצד שלימותו שיהי' פועל בערך הנפעל לבד, וזהו שלימותו שיתגלה ממנו גם פועל, ואמת שיש פועל, שהרי הוא כח עליון, אבל באמת מהו הפועל אם לא המשך והתפשטות הכח, והכח מה הוא, רק עצם אלקות.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

אבל יקירי יחי', אם שהענין אמת לעצמו ורק חסר ביאור וצ"ע והסברה, אבל מאד יש להעמיק דעת בענין כח למעלה שאינו חסר פועל, ולעיין בכל המקומות ששם מדבר כ"ק אדמו"ר נבג"ם זי"ע בהענינים, והלואי נבוא לידי הבנה. ואני אשתדל אי"ה והש"י יהי' בעזרי, יהי' לי מנוחת המוח והלב שאוכל להתעמק, ויעזור לי שאבין הענין, ואשמח מאד מאד אם הי' לי ההצלחה לבוא לידי הבנה. ולע"ע תעיינו אתם עפ"י המקומות ששם מבואר הענין הזה. כדאי שתשאל את הרש"ג שי', אולי יש לו סברות ישרות בהענין, כי הנני זוכר שלמד המשך רע"א ועיין בזה.

בודאי קשה עכשיו להטריד את כ"ק שליט"א כי הוא עסוק מאד, אבל כדאי לשאול אותו ובודאי יהנה לאמר דברי הסבר בדא"ח. ואני זוכר שפעם שאלתי בליובאוויטש את כ"ק נבג"ם בענין בדא"ח, ואז הי' חלש בבריאות ל"ע ולא רצה מקודם לעיין בהצעטל. אבל כשאמרתי שהנני שואל בהצעטל ענין בדא"ח, אמר לי שהוא רוצה להשיב, והאריך כשעה בהענין וראיתי שלא הי' כבד כלל, ואדרבה כמו נתחדשו כחותיו החלושים.

בודאי אתה זוכר מה שכ"ק נבג"ם אומר במאמר כי עמך מקור חיים, שע"י הבריאה נתגלה מה שלמעלה כח אינו חסר פועל כו'. ומה שכתבת אתה ברלי יחי' בענין שאמר שגם למטה יש כענין עצם האור מוקשה לי מאד, ידוע אשר גם האור הכלול למטה הוא להאיר את החושך, שמעתי כן מפורש, וכמדומה שכן מוכרח לומר.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

אמונה ושכל

יום ד' ויקרא, ו' אדר ב' תשי"א

. . למדתי אתמול בביה"כ מאמר ב' ניסן של אשתקד, מאמר מלא דברי שכל אלקי. ובשביל מי כל הירושה הגדולה הזו בחסידות שאין עוסקים בה. אולי אצלכם ישנם כן המתעמקים ומתייגעים להבין ולהשיג.

בענין האמונה שאמר כ"ק שליט"א, אתם זוכרים שכמה פעמים דיברנו בענין זה, שעפ"י החסידות אין הפי' רק שענין האמונה הוא אשר דבר שלא יודעים ממנו מאמינים בו, וכמו שהשכל מאמת שהענין ישנו, כן האמונה מאמת שישנו דבר שהשכל לא חייבו. אלא גם מה שהשכל מחייב אותו עפ"י הכרח שכלי, גם אז הנה האמונה מביאה האמת והתוקף, וכל מה שעולים בשכל הוא רק מצד האמונה. ואין הפי' אשר אם לא האמונה שישנו בנפש, לא הי' מגיעים עפ"י השכל, אלא גם מה שהשכל מחייב הוא רק שכל לבד, והאמונה הוא התוקף העצמי שהשכל אינו מגיע לשם, ואין תפיסת השכל כלי לזה. ויש בזה הרבה להסביר. וכבר ידעתם מ"ש בפרק ל"ג בתניא, שמתחיל יעמיק מחשבתו כו' ואח"כ שש ושמות באמונה זו כו' ולשמוח על הירושה כו' היא האמונה. וכתוב [וירא ישראל את היד הגדולה] ויאמינו בה' ובמשה עבדו גם אחרי שראו, ובפרט בקרי"ס שכל אחד מראה באצבעו כו'. ולא רק שהאמונה מוציאה מכלל ספק, אלא תמיד בכל דרגא ישנה האמונה. ומפורש נמצא כמה פעמים בדא"ח, שבממכ"ע משיגים ממש, ומבין דבר מתוך דבר להכריח את הסוכ"ע. ובכלל, כל המדריגות, גם אנו הקטני שכל מבינים לחייב עד אין קץ למעלה. וא"כ ענין האמונה הוא החוזק והתוקף, מלשון ותקעתיו יתד במקום נאמן. וא"כ גם בממכ"ע שייך אמונה.

והנה כדאי אשר תעיינו בכ"ז ותדברו עם חבריכם מה מבינים בענין אמונה. והייתי מאריך אבל השעה מאוחרת מאד, ומחר אני נוסע לירושלים בע"ה, וטרודתי מרובים מאד ואין לי שעה פנוי' ללימוד ועיון, הש"י ירחם עלי. ואתם יקירי, תייקרו כל יום ושעה אשר חנן הש"י להיות באהלה של תורה, ואל

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

תקנאו באנשי הבל הרודפים אחרי תענוגים חולפים, ותדעו אשר האושר האמיתי הוא ללמוד ולעלות בידיעה והבנה ועבודה לפי"ע.

חי' שלום וברכה ונזכה לראותכם בחו"ש. אביכם משה

לימוד החסידות - כל פרט ופרט מצטרף לענין גדול

תענית אסתר תשי"א

לבני היקרים והאהובים מאד יחי'

. . האם אתה ברלי שי' לומד חסידות בהתמדה ובעיון. בלימוד הנגלה שמעתו שמשבחים אותך ב"ה, והאם גם בדא"ח אתה מסור ונתון כראוי. מתחילה צריכים ללמוד בקב"ע, ואח"כ באים בע"ה לידי חיות ותענוג גדול. שבאמת כן הוא בכל לימוד, ואך ביותר הוא בלימוד דא"ח, שכל מה שלומדים בקב"ע ובמסירה גדולה יותר, באים אח"כ לידי הרגש אור וחיות. ובפרט, שבפרט אחד מענין בחסידות אינו ניתן להתפס, ורק כאשר באים על הרבה פרטים ונקודות שכל אחת מהם אינה כ"כ מובנה, אבל כאשר מתכללים אח"כ לנקודה כללית, אז כמו בבת אחת נפתח אור רב והכל מתאחד ומתכלל לנקודה עמוקה ועומק אין שיעור.

ובזה חלוק לימוד הנגלה מהנסתר, כוונתי לחסידות. שבלימוד הנגלה בודאי ג"כ בהרבה פרטים באים אח"כ אשר מתעלים בכלל ובכל פרט מאיר שכל וסברא יותר, אבל בכ"ז, גם שלומדים סוגיא אחת או מסכת אחת ג"כ כבר טועמים טעם שכל וחיות. לא כן בלימוד החסידות, שלבד זאת אשר עצם הלימוד בכל מאמר וענין גורם שיכולים להבין יותר ממה שלומדים, העיקר הוא שאחרי הלימוד הרבה ובעיון, נפתח בע"ה אח"כ הבנה יוצא מגדר וסוג של הוספת כלל על פרטים, אלא שבאים על נקודות כלליות מופלאים מהפרטים.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ויש להבין זה מצד שהכוונה בלימוד להחסידות לבוא בע"ה שיאירו עינינו שלמעלה מתפיסא בשכל פשוט וחומרי, והכל עינינו מופשטים וכל הפרטים רק מקרבים לזה. וכשלומדום רק פרטים, הנה ישנה רק ההבנה בהענין עצמו, ועפ"י רוב המשל ובכלל ההלבשה לבד. אבל כשמצרפים ומחברים הכל יחד, ומצליחים בע"ה להבין דבר מתוך דבר, היינו הנקודה העיקרית ביטול ויחוד העולמות, ויוקר האלקות ומעלת הנשמות, ויוקר קיום המצות ולימוד התורה והעלי' של הנשמות ע"י כ"ז, מרגישים נועם עריבות ומרגישים כמו הולך בהיכלות בעולם מופשט, כלומר בזה העולם עצמו. ואדרבה, רק בעוה"ז יש המדריגות המופלאות והא"ס האמיתית.

ולא בקל באים ע"ז, כי צריך יגיעה עצומה, ובפרט שלהרגיש את הטוב טעם צריך ע"ז התבוננות בתפילה, אבל כדאי הכל כל הטורח והיגיעה עד מיצוי הנפש כו'. ומתחילה צריך קב"ע, והש"י עוזר למי שמחפש אותו ורוצה קרבת אלקים ית'. אני בודאי חפץ הצלחתכם האמיתית ומקווה שיש לכם חוש והמשכה לחסידות, ורק יודע שלפעמים יש ע"ד ותקצר נפש העם בדרך, ובפרט שהיצה"ר עוד קיים וממית ומחיי' ר"ל. וע"כ אני מנחם אתכם, כמו ההולך בדרך ויש מי שאומר לו שקרובה מטרתו, זה מקיל עליו הטרחה. אם שאפילו לא קצר לו הדרך, אבל מקיל עליו שידע שיש קץ לטרחתו ויש שכר לפעולתו בע"ה. מוכרח אני לקצר, הגליון הולך ונגמר, אבל מהקיצור תבינו האריכות והש"י יצליח לכם.

אוהבכם ודו"ש באמת אביכם משה

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

בענין מהות ומציאות

א' קדושים, כ"ג ניסן תשי"א

בני יקיריי ואהוביי שי'

ב"ה ימי החג עברו בחו"ש. כה יתן הש"י שנגיע לרגלים ולמועדים, ונזכה להיות כלים לאור הטוב לקבל בפנימיות נפשינו את הטוב שהש"י משפיע על עמו, שכל מועד וחג הוא גילוי להחיות ולחיות את הנפש להאירה באוא"ס. אתמול במוצש"ק הלכנו אל קרסיק שי' עם הפלטה וב"ה שמענו קולכם, ומאד התענגנו והי' לנו נעים מאד. הש"י יתן שנתראה אי"ה בקרוב ונשמע קולכם מקרוב ממש. ישבנו זמן רב והקשבנו לקולכם וב"ה בעד חסדו לשמוע לע"ע מרחוק החוה"ש שלכם.

אין לי בשעה זו לענות מה שכתוב בענין ענין הכלים, רק אולי הכוונה בדרך המבואר בענין מהות ומציאות. ומהות א"א לי תמיד להסביר, רק הענין של הדבר בלבד שלא בא עדיין לכלל מציאות. בגשמיות, הנה כל דבר התחלתו הוא ממציאות, כי אין לו מהות מצד עצמו, ומהותו הוא מה שאינו בו בפו"מ אלא רחוק ממנו, כי מהותו הוא האלקות והאין שאינו מושג בו, כלומר, כוונתו מפני מה יש לו מציאות כלל. ובענינים אמיתיים, ההתחלה הוא מהמהות וענינו של הדבר, כלומר מציאותו האמיתי למה הוא נמצא. כי הכל נמצא מאמיתת המצאו ב"ה, ומה שהוא תופס בכללות אמיתית המציאות כלומר מקומו האמיתי והעצמי, זהו מהותו, וממנו נמשך גם מציאות, שבאמת אין כלל רק המהות, והמציאות זהו המשך המהות. ורק נראה בכל המציאות, די פאראנענקייט זיינע, שזהו רק מהותו האמיתי.

וא"כ אפשר שבענין הכלים, הנה בא"ק שהוא המחשבה הקדומה, יש כבר הענין והמהות. רק בעתיק, להיות שיש בו ענין של עצמי ממש, אין שם גם ענין הכלים ג"כ. ואני יודע שצ"ע להסביר מה שעתיק הוא למטה בענין ההשתל' מא"ק וצריך הסבר לפי"ז, אך בכ"ז להיותו עתיק בחי' תחתונה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

שבמאציל ב"ה, ובכלל ענין התענוג שהוא האור עצמי, אפשר לומר שכל מה שיש בו זהו רק עדיין העצמי, ואין שייך גם ענין המהות של הכלים ג"כ.

אני זוכר שלמדתי עם מורי וחברי הר"י ז"ל, ועדיין לא זכינו אז להסבר שנתגלה בענין מהות ומציאות, והי' הענין רק בדרך הנחה והרגש השכל, שמוכרח לומר שיש בכל דבר מה שהוא עדיין רק הנמצא האמיתי, כלומר, אין זה אפיסת מציאותו ומ"מ אינו עדיין המציאות, ורק הי' כבד להוריד הדבר באותיות. תתבונן יקירי, ומה דעתך לאמר בזה. הש"י ירחם עלי שיהי' לי מוח ולב פנוי ללמוד ולהתבונן, ואולי נבוא פעם לידי הבנה אמיתית. אשמח מאד אם אשמע ממך דברי הסבר.

טוב טעם ודעת . . כי במצותיך האמנותי

יום ב', ר"ח אייר תשי"א

שלום רב לכם יקיריי ואהוביי מאד בני שי'

ת"ל חו"ש אתנו. יעזור הש"י לקבל מכם אך ידיעות ובשו"ט. אתמול ב"ה קבלנו מכם בבת אחת שבעה מכתבים, כל אחד יקר לנו והביא לנו ענג רב, ושמחנו על החוה"ש ואשר ב"ה זכיתם לגילויים נעלים מאת כ"ק שליט"א. יעזור הש"י שתהי' כלים פנימי' לקבל בפנימיות נפשיכם את האור הנשפע עליכם לטוב לכם בטוב נצחי ואמיתי. הנני שמח מאד שב"ה זכיתם להיות קרובים כ"כ במקום ובענין, ובודאי יפעל עליכם להאיר נפשכם באור כי טוב, ותזכו לטעום הטוב טעם ודעת שבא ע"י אמונה וכל הדבוק כו'.

כמדומה פעם בלימודינו יחד, הסברנו לעצמנו ע"פ דברי כ"ק נבג"ם, שלכאורה מה שייך טוב טעם ודעת מצד כי במצותיך האמנותי. אם הי' הכוונה בלימוד של שכל וסברא, הלא באים ע"ז ע"י יגיעת המוח והשכל וע"י הקדמות שכלים ולא מצד האמונה. אבל להיות שהדעת באלקות, ובפרט הטוב טעם

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

של הענג העצמי, מה שהנפש הנשמה מתענגת באלקות מצד שהיא חלק אלוקה ממעל, ואין התענוג של כחות, שהמקבל והענג וממה שמתענגים כ"ז דברים מחולקים, ולעולם לא יתאחדו לאחדות גמורה אף במדריגה כזו של ענג שהוא אור פנימי, אלא רק הנשמה להיותה עצמי ממש, והיא חי' ומתקיימת בהתענוג העצמי הא"ס שלא יכלה לעולם ולא יגבל לעולם, כי במה שהוא ענינים נפרדים כנ"ל, אז יש גבול להענג, כמו שהמקבל מוגבל וממה שמתענגים מוגבל, כי להיותם דברים מובדלים זמ"ז ממילא כבר המה בעצמם מחולקים ומוגבלים ויש שיעור ומדה, ואז גם הענג הכי גדול הוא גבולי. אבל בהנשמה החלק אלוקה כו', שאלקות הוא בל"ג גם בהיותו מוגבל בנשמה פרטית, אבל זהו גבול הנגבל ולא גבול מוגבל בעצם, אלא בעצם הוא בל"ג ורק נגבל מצד כח הא"ס, וא"כ אינו גבול והנשמה היא מתענגת על האלקות, לא שני דברים אלא ענג עצמי. וזהו ענין התורה והמצוות כו' ותלת קשרין כו'.

ולזכות לטוב טעם ודעת הוא דוקא ע"י התגלות האמונה. שהאמונה כבר ידענו הפי', שאינו רק להאמין לצאת מידי הספק, אלא התוקף העצמי מצד שהנשמה היא ניצוץ ומהות כו'. בודאי ראיתם פעם הליקוט המיוחס לאדמו"ר הזקן נבג"ם להר"מ, ששאל אותו מהו גאט ומהו נשמה. ויש בהדברים עומק גדול, מה שהנשמה מאמינה שהוא עצמותו ית' ברור ישנו, והנשמה מכירה זאת בכח האמונה הפשוטה כו'. תעיינו בהמאמר הקטן הזה ותתבוננו בו כהוגן ויאירו עיניכם (הייתי רוצה לדעת האם הוא דברי אדמו"ר הזקן או רשימת השומע. אולי ישאל מי שהוא את כ"ק שליט"א).

וכ"ז בא ע"י התורה כנ"ל, וזוכים לטוב טעם כו' ע"י גילוי האמונה. ואמונת חכמים דביקות ברבי שליט"א יש בזה דרגות, כמו בכללות ענין האמונה. לא רק לצאת מידי ספק, שהוא ג"כ מכלל אמונה הבחי' תחתונה, כלומר האמונה הוא כח גדול ועצום ובדרגא שפילה של נפש, גנבא אפום כו' ג"כ מ"מ מאיר האמונה, וישנה בנפש צדיק גמור (ופעם כתבתי לכם מה שדייקתי מדברי האה"ק מהאגרות שלומדים ביום הילולא, שגם למעלה בספי' יש ענין האמונה. וא"כ ענין האמונה לא בכדי שיהי' הודאות לבד אלא דביקות עצמי).

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ויש דרגות אין קץ. והכל בא ע"י לימוד התורה דוקא, יגיעה בחסידות יגיעת נפש ובשר להבין ממש שאתה הראת כו' לדעת, והדעת בא ע"י במצותיך האמנותי.

ביאור בד"ה נשא תרע"ב

יום ג', ט' אייר תשי"א

שלום רב לכם בניי היקרים והאהובים מאד יחי'

היום קבלנו ב"ה ממך ברלי היקר שי' מכתבך מיום א' אייר, ומאד נהניתי בו מידעת שלומכם היקר לנו מאד, והן מה שאתה כותב בקיצור מהמאמר של כ"ק שליט"א. בודאי תשלחו לי גם ההנחות מהמאמרים עד שידפיסו אותם. מעניין לי מאד.

..בענין מה שכתב ברלי שי' המבואר בד"ה נשא תרע"ב. אין המאמר בשעה זו תח"י. לפי מה שהנני זוכר, הכוונה בהביאור מה שכ"ק מביא לראי', אשר ענין הספירות הוא מצד האורות מצ"ע, כלומר מצד שרשם לא רק מצד התלבשותם בהכלים. ואחד הראיות הוא מצד ענין אחליפו דוכתייהו, המבואר כמדומה בזה"ק בענין המבול, שאור הגבורה האיר בכלי החסד כלומר החיות של כלי החסד, וגם של כלי הגבורה הי' מצד אור אחר. וצ"ע בכ"ז הפי' ואיני יודע איפה לעיין. עכ"פ, אם לא הי' האור חסד מצ"ע למה זה נקרא (כלומר למה הוא) אור החסד, הלא הוא פשוט, אלא לאו האורות מצ"ע יש להם ספירות.

וא"כ י"ל איך יכול להיות אחליפו כו'. שאין הפי' שגם החסד הסכים על מדת הגבורה, שאז הוא שלא האיר החסד אלא הסכים שיהי' הפעולה מצד הגבורה. אלא הפי' צ"ל, שגם החסד האיר בפעולת הגבורה. וא"כ יכול להיות שיאיר אור החסד בענין הגבורה. ואנו קוראים אותו אור החסד, הכוונה, שהחסד כמו

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

שהוא מצד האורות לגבי מה שהוא מצד הכלים, הוא פשיטות, ורק הכלי מוציא את החסד לפי ענינה או הגבורה לפי ענינה, מצד שהחסד והגבורה עדיין פשוטים ומצטייר לפי הכלים, ואופן החסד והגבורה כמו שהוא מצד הכלים, הנה גם בהתלבשות בהכלים נשאר עדיין בפשיטותו, ורק נראה לפי גוון הכלי כו'.

ודבר זה יתבאר עפ"י המשל מהלל ושמאי שקבלו משמע' ואבטליון רבם כו', שיכול להיות שגם לאחרי קבלת הסברא מפי רבם, והסברא היא פשוטה ע"ד אור מים כו', יכול להיות שיתחלף, ומה שהסברא חייבה גבורה או חסד יתחלף. כי כשבאים בפעם שני' לשמוע, הוא יציאת הארה מהכלי, ומקבלים הסברא עוד פעם כמו שהיא בפשיטותה בחי' האור לבד. בודאי יש הרבה הלכות שלא הי' במחלוקת כלל, ויש מה שחזרו להורות זה כמו זה כמ"ש במשנה. ויש הלכות גם ב"ש הקילו וב"ה החמירו, מצד שבמדות הקדושה יש התכללות. כלומר, חיוב הסברא וההלכה אינו מצד פעולת וחיצוניות המדה אלא מצד פנימיות, וב"ה מחמירים ג"כ או ב"ש מקילים ג"כ מצד שהאיר בהם אור האמת כמו שהוא מצד ההלכה, הליכות עולם לו מצד שם הוי' ב"ה. ולמה בהלכות הללו דוקא הי' אלו המקילים ואלו המחמירים, לא נתבאר לנו ובודאי יש טעם ע"ז למעלה מן הטעם. אלא למה יכול להיות הענין של מקולי ב"ש כו', הוא מצד שהמדות דקדושה הוא ביטול אמיתי. ובודאי לא תמיד כשבאו לשמוע בפעם השני' נתחלף כו' אלא יכול להיות, ואנו מוצאים ששה דברים ותנא ושייר שיש עוד דברים כמ"ש במשנה כו', אלא הלא כל קבלתם הי' ע"פ דברי רבם, ואם כבר קבלו הסברא לחומרא או לקולא, למה יכול להיות שיתחלף (אין זה סיבה על החילוף שא"כ אם הי' סיבה הי' צ"ל תמיד) אלא איך יכול להיות, אלא לאו מצד שהאור הוא פשוט.

וכמדומה שכ"ק מביא לראי' איפה מצינו שנתחלף, כלומר לא שמצינו שחזרו בהם, אלא מה שמצינו פעם שאמרו לחסד להקל, והלא מצד הכלים שלהם כמדת הגבורה להחמיר, אלא הלא מצינו גם להיפך מקולי ב"ש כו'. והלא הכל בא להם מצד קבלתם, ואם בעת קבלתם קבלו שניהם בשוה לחומרא או

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

לקולא, שבודאי יש ברוב ההלכות שלא הי' במחלוקת אין מזה עדיין ראי' כי יכול להיות שכן הוא לכל הדעות. אלא מוכרח לומר, הענין מצד עצם הענין עצמו שהסברות כ"כ עדיין פשוטים כמו אור לגבי מים וכ"ש לגבי רקיע כו', שגם בענין זה עצמו הנה הסברא והחיות שהאיר והחי' את הכלי שיהי' לחומרא, הסברה זו עצמה חייבה חסד ולהקל. אבל למה רק באלו ההלכות זה אינו מצד הטעם הנגלה כלל. ואין אתנו יודע עד מה בטעמי ההלכות ובהתנאים איתני ארץ שחלקו ביניהם, ולמה רק באלו ההלכות לבד, ולמה דוקא כאן החמירו ב"ה אם כבר גם ב"ש ששרשם מצד הגבורה הקילו. ובודאי אין מצד הנגלה לבד, אבל כללות הכוונה שמצינו קולי ב"ש, והלא מצד סברת הרב קבלו לחומרא, אלא בודאי הסברות כ"כ פשוטות שיכול להיות החילוף. ולמה הי' החילוף שגם האור עצמו החיה את כלי הגבורה, כלומר מדת ההנחה? לגבורה, אלא בודאי שהוא פשוט.

ויוצא לנו עי"ז, שענין החסד והגבורה שמצד האורות עדיין פשוט, אבל לא שהחסד והגבורה מדברים בענין אחד לגמרי, שאז אינו שייך, כלומר, אינו חסד וגבורה כלל מה שהכלים אומרים ע"ז חסד וגבורה. אלא ענין אחר לגמרי אינו כן, והראי' שמה שאומרים חסד וגבורה הוא מצד שמצאו החומרא והקולא, כלומר חיוב החסד והגבורה בדברי רבם. וא"כ למה מתחלף פעם (בודאי אם היו שומעים מרבם שפסקו הלכה כן לא היו חולקים, ואין המחלוקת איך אמר רבם, אלא המחלוקת הי' בעת שקבלו ונתיישב בהכלים אבל יכול להיות שיתחלף). ולמה בכלל יהי' מקולי ב"ש מצד שהוא מדות דקדושה לא מדות תקיפים, אלא לא רק נותנים מקום ולא רק מודים על האמת אלא מצ"ע אומרים להקל, והכל יכול להיות מצד שסברת הרב עדיין פשוטה, ואז אם מצד סיבה בלתי ידועה לנו בנגלה יאמרו ב"ש להקל או ב"ה להחמיר, וזה מצד הקבלה מרבם, הלא הוא רק מצד שסברת הרב פשוטה ויש בה חסד וגבורה, והראי' שמעו הסברא להחיות ולהאיר את כלי הגבורה ולהחמיר וב"ה להקל, אבל כ"ז מצד הפשיטות, ומזה ששניהם קיבלו כ"א זה להקל וזה להחמיר, עדיין אין ראי' שזה מראה על בחי' פשיטות שנושא שני ענינים לבד, אבל על

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

פשיטות עצמי כמו ענין אור לגבי מים ורקיע, ע"ז הראי' שבפעם שני יהי' החילוף, וזה נוגע להסבר המאמר מאד כו'.

אי"ה אשיב לך נתנקי יחי' על דבריך היקרים כאשר אדע אי"ה מה להשיב אחרי העיון.

אוהבכם מאד אביכם משה

אין לנו עסק בנסתרות כו'

י"ב כסלו תשכ"ב

החוה"ש וכט"ס לאהוביי ויקיריי מאד יחי'

ת"ל בעד החוה"ש שאתנו, יעזור הש"י לשמוע מכם אך בשו"ט. קבלתי היום מכתבך מיום ב' כסלו ומאד שמחתי לשמוע מהחוה"ש אשר אתכם, ויעזור הש"י שיהי' לכם תמיד לבשרנו כט"ס. ואני איני דוחה כתיבתי וכותב בו ביום, כי באמת מכתבך ודבריך היוצאים מתוך לב חם ורגיש, מעוררים בי כמים הפנים לשכוח לשעה על הטרדות ובלבולי המוח, ולשוחח אתכם לפחות ע"י מכתב. מה יתאונן כו' כי הכל בהשגחת הש"י לטובה, אם שלא קל לקבל הכל באהבה, כי לזה צריכים עבודה, ולא די כלל אם מבינים דבר אפילו בהשגה פנימית, שהלב הוא עולם בפ"ע ומתנגד – או עכ"פ אינו מקבל – מה שהמוח מרגיש בשכלו, וכמו כל עניני הבנת שכל, שבכדי שהלב ג"כ ירגיש ויקבל לפי מהותו, צריכים עבודה, וקודם לזה הכנה גדולה להתאים הלב לקבל הרגשות השכל..

. . אבל יקיריי אין לדחוק השעה, ומי מהנבראים יכול לדעת מה טוב לפניו, ואני משתדל תמיד שלא לדאוג ולא להאשים א"ע על העבר. וכמאמר הידוע "וואלט איך, זאלט איך, הוא העדר האמונה", כי אחר המעשה של כל דבר

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

רואים בחוש שככה היא ההשגחה, שאין בגדר הנברא לשנות בשו"א, ונכנס כבר בגדר החקירה של ידיעה ובחירה, אך כמ"ש בתניא הנגלות לנו להאמין כו'.

(אגב, בשער היחוד פ"י, מה הפי' "אין לנו עסק בנסתרות כו". מה המה הנסתרות שאין לנו עסק בדרגא של הכי נעלה כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ. ולמה אין עסק, הלא מחוייבים לידע כו', וזה כל היגיעה אחרי שזכינו להתגלות תורת החסידות. האם אין הסברים על איהו וחיהו וגרמוהו כו'. תבאר לי איך אתה מבין הענינים. בודאי י"ל הכוונה ידיעת המהות, אבל האם השגת וחויב השכל והכרח שכלי אינו השגה, וצריכים דוקא אמונה. וגם מ"ש הרמב"ם ודבר זה כו', האם אין ביאורים מספיקים ובידיעת עצמו כו', וכל עניני הבנה ביחוד הש"י.

אינו מספיק ההסבר ע"ז לכאורה, שהבנת השכל באה מצד האמונה דוקא, שנשמה מישראל חלק כו' דוקא, יש לה הבנה, שא"כ הרי מבינה, ולמה דוקא אין לנו עסק כו'. ואם שלא מגיעים למהות ועצם הענין, אבל הרי האדם מסתפק בידיעה של שכל, שכולו מציאות עד מציאות המהות. כלומר, האדם שכל כולו שכל, ולמעלה מהשכל ע"י השכל מסתפק בידיעה של מציאות המהות, מצד שאינו המהות והעצמי. ובאמת צריך ביאור.

וכמו שנראה לפרש מה דלית מחשבה כו' הכוונה, שכל מה שמחשבה תופס, אינו בי' כביכול, שכן יש תפיסא, אבל אינו בי' ממש, במהו"ע, כמו ע"ד שזיו אינו תופס ולמעלה מזה בל"ג. ראיתי פי' אנת הוא חד כו' שאינו בחושבן, ע"ד שאדם סופר ויודע המספר לאמיתתו בדיוק, אבל המספר אינו אומר על המהות כו'. מהפי' הזה נהנית. בכ"ז צ"ע וביאור. שכמו"כ לית מחשבה המחשבה ושכל נפח"א תופס וכמ"ש בכי"ק האור תופס במציאות המהות של המאור. ולמעלה מזה בעצו"מ שכל התפיסא אינה כלל וכלל ביה. מה שתופס הוא אמת, תורת אמת שבא ע"י אצילת חכמתו ית', שא"ס המפליא לעשות הוריד חכמתו ואתה הראת כו', אבל כ"ז, כל אמת של תפיסא, אינה כלל ביה. כ"ז אמת לאמיתו של אור וגילוי, ורחוק בל"ג מהעצם עצמו כו'. ובין

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

העצם והזיו יש בל"ג, והא"ס בכ"ז מתגלה בחסדו טבע הטוב להיטיב, עד שבאים בהכרח שכלי שאין השכל תופס כלל מה שאינו יכול לתפוס, וזהו ידיעה נפלאה, ומי שמאיר לו השכל עצמו ממש, יותר רואה בשכלו שאין לנו עסק. בכ"ז צ"ע).

בינתיים הספקתי לכתוב, ומוכרח כבר לקצר כי איני רוצה לעכב מכתבי. תכתבו בפרטי מכל אשר אתכם לטובה. נהייתי מאד מאד שהבנים היקרים שי' מצליחים בלימודם וב"ה בעלי כשרונות טובים המה. תזכו אתם ואנו לרוב נחת ברו"ג.

החילוק בין לימוד הנגלה ולימוד החסידות

י"ז כסלו תשכ"ב

החווה"ש וכת"ס לכם אהוביי ויקיריי מאד יחי',

ת"ל בעד החווה"ש, יעזור הש"י להתבשר מכם בכטו"ס. קבלנו מכתביך ומאד נהנים על בשורת החווה"ש. גם דבריך בדא"ח גורמים לי נח"ר גדול, שב"ה יש לך קביעות ללימוד עם עוד חברים, וטובים השנים כו'. ויש מעלה גדולה כשלומידים עם עוד, שהקביעות נשמר יותר, כי בודאי הרבה בלבולים ישנם, וגם מה שהתורה נקנית בפלפול התלמידים וכו'.

ואני כמעט שאין לי עם מי ללמוד יחד, רק פעם בשבוע לומדים בצוותא בביה"כ זמן מועט גמרא, ואני לומד לפניהם דא"ח, אבל לימוד של "תורה לשמה". ואם שגדול שכרם של אלו שבאים ללמוד אחרי יום עבודה וטרדות, אבל עצם הלימוד הוא שטחי כמובן. למדתי עם יצחק מאיר שי' כשהיה כאן, ונהייתי מומנו ומהלימוד, שלפעמים הי' צריך גם להתעמק בהענינים, בודאי סיפר לך. ויש לו חשק ללמוד דא"ח ובקי בהרבה מאמרים לפ"ע, מה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

שבעוונותינו הרבים עכשיו לא כ"כ מצוי – ע"ד מה שכתבת באמת מאד –
לעיין ולהתעמק, כי הענינים מאד לא מבוארים.

מהו ענין נקודת הרשימה ומהו הרשימה עצמה, אם זה שני ענינים. המשכת
המבואר שנמשך מהרשימת הנקודה ומבואר שנמשך מהאוא"ס עצמו מהאור
שנסתלק, ומבואר גם שנמשך מהאור שלא נגע בו הצמצום. ענין חזר והאיר
וכו'. בודאי הנך זוכר, מה שפעם נאמר שבעת הצמצום כאילו לא השכיל כלל,
ופעם נאמר שנשאר איך ומה שהשכיל, שאם לא מאין ימשיך. בדרושי תרנ"ט
שבועות וכאן בתרס"א.

גם ענין מה שנתעלם תוך העלם הצמצום. האמת שאיני זוכר שיהיה כן הלשון
במאמרי כ"ק נבג"מ בליובאוויטש, רק במאמרי כ"ק באיזה דרוש שמיני עצרת
שאיני זוכר.

הזכרון נחלש כ"כ ל"ע, והעיקר מצד העדר התמדת הלימוד. וברכה והצלחה
גדולה מצויה ברציפות בלימוד, וההפסקות בימים ואפילו בשעות גורם מאד
לחלישות ההבנה, כי הענינים דורשים העיון הדק שקרוב יותר להרגשי השכל,
וההרגש הוא אור שמתעלם אם לא קשורים בו ואם לא ממשיכים בכלים
שבהם נאחז.

דרכי הלימוד עצמם צריכים לימוד בכל השטחים, ושמעתתא בעי צילותא
וגם צלותא, צלילת הדעת צלול ובהיר, וגם עבודת התפלה, בקשת תחנונים
לזכות בזכות ולא במעשים. וגם העת המוכשרה. מה שכתוב זמן מוחין
דגדלות, כמובן שהכל לפי"ע, גם בדרגות נמוכות כמונו, ועצם ההתעסקות
להרגיש את הענין.

ובאמת עיקר גדול לא רק לתווך הענינים שלא יהיו נראים כסותרים, אלא
למצוא בעיון השכל מה הכוונה לבאר בהענין. שבזה חלוק מאד לימוד הנגלה
מחסידות, לימוד הנגלה הוא חיפוש פסק ההלכה מתוך אריכות הסברות,
להוריד סברות ההגיון הדק, לחלק הסברא שנראית לכאורה אחת אבל לפי
האמת שחלוקה מאד, שלפעמים מצד האור המאיר לא רואים שהסברות

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

שונות לפי הענין המדובר. ויש ענינים שהוא גזירת התוה"ק אע"פ שהסברות שונות (כמו שאגב מחיצה לסוכה הוא גם מחיצה לשבת. תעייך בגמרא) והכל לפי תנאי גזירה העליונה במדות שהתורה נדרשת בהם, חוקי התורה בדרש הפסוקים. ונופל פלוגתא וחילוקי דעות לפי שורש הנשמות, ואלו ואלו כו'. ולפיענ"ד כל עיקר הלימוד שאחרי החריפות הוא להוריד ולהלביש כו'.

משא"כ בלימוד החסידות, שכל עיקר הכוונה להפשיט ולהגיע להפלאת הענין. וכ"ז בודאי אחרי כל סדר ההלבשה. אבל גם בעת שכ"ז בגדר מלובש, יש הרגש בשכל אז גופא שזה רק ההכנה להפלאה (ומראים לעצמו, וכמו עושים סימן, שאח"כ יסתכלו בהענין כמו שהוא מאיר במופשט). אבל טרם כל, שיהיה מלובש בכלים ואותיות ההבנה והשלילה יוצא מן החיוב שהוא היסוד. ואינו סתירת הבנין הקודם, אלא עלי' מתוך מה שהי' קודם, ובו וע"י לעלות. ואינו לצמצם בפסק מוגבל אלא עלי' מתוך המוגבל. וע"כ לפעמים יש חיות רב ועונג נפשי גדול גם מצד שנסתר הבנין הקודם (לא רק שרואים שלא באו להאמת ויש תקוה להגיע, שזה כמובן בכל דרגות הלימוד, להגיע להאמת, שאין כלל לייקר את הסברא הקודמת אם שמאירה באור גדול, אבל האמת אהוב יותר וכדאי לוותר. ויש ליזהר מאד דלא להכשל). אבל כאן, מסתירת הבנין של ההלבשה באותיות וכלים המוגבלים, באה דוקא הנקודה המופלאה והמופשטה.

והעיקר שהלא הכל בא ברמז, והרמזים עמוקים מאד ורומזים לענינים מופלאים, והמדובר בענין הצמצום גם בהמשל, שכל השייך להמקבל מוסתר ואינו תופס מקום, וא"א כלל להשפיע גם בדרך מיעוט אחרי מיעוט, וצ"ל סילוק לגמרי, וכמו להביאו ממקום למקום לעולם אחר לגמרי. ומ"מ הוא אותו השכל והסברא, שדוקא מצד הפלאה נמצאת גם בשכל הרב וגם אח"כ בירידה, ודוקא מצד הבלי גבול שניהם קיימים, אבל במקומות שונים לגמרי. וכ"ש בהנמשל, שבכ"ז בהמשל הבלתי ערך בהערך, ולמעלה הוא לכאורה כמו מלא מציאות למציאות שאין ביניהם שום ממוצע ויחס. אבל כ"ז הוא כשלא מגיעים להנקודה הפנימית, אז הוא הפכים, אבל מצד האמת הבלי גבולי

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

וההפלאה עצמה כולא חד. וא"כ דוקא הפלאת השלילה מהחיוב וההפשטה, מביא למצוא שאין כאן הפכים. וצריכים להרגיל את השכל שיראה שבהעדד התפיסא המוגבלת, שם דוקא ימצא הנקודה העצמית. ולית מח"ת פי', שכל התפיסא שכן תופס, שהש"י נתן מקום והאציל כחו ית' להיות נתפס מאד, לכל אשר יקראוהו באמת של הלימוד וההעמקה, אבל כ"ז הוא לא בי'. וכל התפיסא הגדולה והנוראה לא יגיע כלל לתפוס בו בעצמו.

וה"להבין איך שאין להבין" הוא הבנה אין קץ. ויש לשער ע"ד משל - ואם שרחוקים מאד מזה - כל העליות שבג"ע: שכל של הנשמה עצמה, בדרגות הכי גבוהות של כח ההבנה ושכל של נפח"א, ועוד בהיותה מופשטת מכל גדרי הגוף וכלי ההגבלה של עולם. העלי' התמידית אין קץ המשך אין קץ במקום שמאיר אוא"ס בגילוי. ואחרי העלי' של מטה, ה"במוחש" שרכשה בעולם הזה דוקא, אחרי קיום המצות ואחרי לימוד התורה כאן, שהוא ענין כאשר תפיסא באורייתא כו'. ועולים הנשמות תמיד בכל יום ג' פעמים יום ולילה העלם וגילוי, והכל הכל בעליות להבין ולהשכיל ולהתפעל איך שאין מח"ת בי' כביכול. ואלו הענינים עצמם מה שנתגלה לנו מה שמלובש בהם ומוסתר ונעלם אבל זאת התורה ורואים בהתבוננות בהענין כמה גדול כח הבל"ג וכמה רחוק הזיו המאיר שהוא מעין ומראה על העצם, ומ"מ בי' - בהעצם - לית מח"ת כלל. והתפיסא איך שאין לתפוס הוא בל"ג ממש. והוא תענוג עצמי גדול ונורא ושכר עצום, שאין לתאר ולשער חיים עצומים ואמיתים.

אני מתבונן לפעמים ומסתכל בשכלי: כ"ק אדמו"ר נבג"מ, נשמה דאציי, בעל מוחין דגדלות בגוף מזוכך שאינו מסתיר, צדיק עליון בתומ"צ בזכות גדול שליח עליון להאיר את העולם כולו, וע"י יתגלה ויתקדש שמו הגדול ית'. האם יש לנו ציור וכח לתאר השגתו המופלאה. ואם ישנו הלשון ככלב המלקק כו' אינו עוד שום דמיון שאנו נתדמה אליו, וכריחוק הדומם להשכל עוד יותר רחוקים. ובחסד הגדול של הא"ס, שאנו השפלים והנמוכים כ"כ ניתן לנו הרשות - וזהו הכח - ללמוד ולהשכיל.

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

הננו עכשיו ערב י"ט כסלו. הלואי יומשך אלינו החסד הגדול להיושע באמת הישע, שנוכל ליהנות מהאור הנורא והנפלא, שיקרב אותנו אליו ית' להבין אמיתתו. והש"י מבקש לפי כחינו, וכמ"ש בהג' דברים ששמע משרע"ה ונרתע כו', אבל בכח הכל יכול נאמר לו שמבקש לפי כחן, ואז קרוב הוי' ית'.

אסיים גם מאפס מקום, ולברככם בכל ט"ס בגו"ר. הד"ש באה"ר אבין

לית מחשבה תפיסא ביה - ללימוד ב"עומק" אין שיעור

יום ח"י אייר תשכ"ב

החוה"ש וכת"ס לכם יקירי ואהובי מאד מאד יחי'

ת"ל בעד החוה"ש, כה יתן הש"י לשמוע מכם בשו"ט כה"י. כבר זמן רב שאין ממך מכתבים. נקוה שאלו הימים נקבל מכתב מגיד שלומכם הטוב בע"ה. בודאי קבלת את הרשימות בחסידות ששלחתי לך, בודאי תענין בכובד ראש, ויהי' לגרם שתשיב לי ג"כ מה שלפי"ד.

הנני מקוה שיש לך זמן קבוע בכל יום ללימוד, ובשבת עאכו"כ ללימוד בעיון, וטוב מעט בכוונה של עיון והעמקה מכמו אשר לומדים לגירסא. האמת שצריכים גם ללמוד ולהיות בקי בהרבה מאמרים, אבל כ"ז בכדי ללמוד בעיון ולעמוד על כל דבר להתבונן בו בהעמקת הדעת. ובפרט בלימוד חסידות, שאם לומדים רק בשטחיות לא מגיעים אפילו לפשט הפשוט. כי כל הענינים עמוקים מאד, ובלי העמקת הדעת לא נכנסים כלל בשום ענין. וכמו שרואים בחוש, שבלמוד הנגלה אם לא נכנסים לעומקם של הדברים, לפחות פשט הגלוי בידו, ובחסידות לא כן, שאפשר לומר שאין "פשט הפשוט", כי גם הפשט הוא העומק.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ובהעומק יש עליות אין שיעור, כי מדברים בענינים שלמעלה מן שכל של האדם המאיר בכלי מוחו בגילוי ממש, וכל ענינו של השכל שמהותו הוא האור המאיר מלמעלה מן השכלי הגלוי, והשכלי בא רק ע"י הרגשת האור, כמ"ש בד"ה ציון במשפט תרע"ב עיי"ש. שלבד זאת שכל ענין השכל שבא ממקורו הנעלם ששם הוא בחי' אין, ונתגלה ג"כ בדרגא של אין, כלומר, הרגש נפשי שבוקע ובא בגילוי, ותחילת הופעתו הוא בדרגתו הקודמת בחי' אין, והרגש הנחה והתאמתות בהיותו כבר באחיזה בכלים עיקרו הוא ההנחה והרגש, ורק יש בו השלימות להיות יורד עד שיורגש בשכלי. ואפשר לבאר זאת מצד כמה טעמים, מעלת האותיות והכלים והיגיעה, שכ"ז גורם התלבשותו בהשכלי שמורידים אותו ליש של שכלי. ומצד שבשרשו הוא בתכלית השלימות של ידיעה, שלימות הידיעה הוא גם בכלים, שעיי"ז הוא משלים ענינו של כללות ירידתו, ע"כ בא גם שיהי' נתפס בשכלי.

וכמו שכתבתי לך המובן מהמאמר הנ"ל לפיע"ד הנמשל למעלה, שכ"ק אדמו"ר אומר, שבחכמה יש גם הענין של לית מחתב"כ. שלכאורה בהשקפה ראשונה צריך ביאור רב, להבין מה שלא בא בתפיסה ישנו בחכ' שהיא תפיסא, וס"ס לית מחשבה תפיסא. שאפשר לומר, שבחכ' מאיר הענין לאמיתתו, אשר כל תפיסא עדיין הוא לא בי' ממש ולמת"ב, שמתבטל כל גדרו של הכח. כי כל כח שהוא בבחי' מציאות, הרי הוא תופס כגדרו, ואינו מגיע אלא למה שהוא במציאות שלו, ומה שהוא לפי מציאותו בשרשו בא בו בבחי' מציאות. אבל החכ', מצד שרואה ביטולו, שנרגש בו שכל תפיסתו הוא במה שהוא במציאות (שכל ענין התפיסא שייך במוגבל ומצוייר, ואפילו בדקות המציאות. אבל לא בפשיטות ממש, שבפשיטות מצויר אינו שייך לתפוס), ורואה לפניו הבלתי מציאות, ע"כ מתבטל מציאותו שבדרך נמצא, כלומר, לא בבחי' התלבשות, נמצא בו הלמעלה מגדרו.

ואפשר לומר בד"א לפיענ"ד, שיש ענין בחכמה מה שלמעלה מגדר האור בכלל. שכל ענין האור שבטל במקורו, מ"מ זהו מהותו, כלומר, ביטולו בבחי' אין ואפס, אבל אינו נרגש בו. שכל מה שהוא במציאות, שמאיר מן המאור,

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

הוא להיות ביטול מהותו לגמרי. ואדרבה, כל מהותו לגלות שלימות המאור בגילויים, וע"י היותו ביטול המציאות, עי"ז משלים כונת מקורו, ביטולו זהו מציאותו. כמו הענין שבלי המאור הוא אין מוחלט, ועם מקורו הוא מציאות, גילוי שלימות המאור לאמר ולגלות שהוא אין ואפס בטל במציאות, וישנו רק המאור, והוא כולו רק גילוי המאור, ואין רק המאור לבד. (וזהו ענין האור העצמי, שיש רק המאור, אבל זה, לומר שיש רק המאור, זהו ענין זיו ואור, שאמיתית היות המאור המחוייב והמוחלט, למעלה מלומר שיש המאור ובלעדו אין ואפס. וזהו רק זיו לבד, שישנו גם השלימות הזו ג"כ, וזהו ענין האור העצמי).

אבל ענין שכל שהוא במציאות, וגדרו אינו משלים בזה שהוא, אלא בביטולו לגמרי, להיות לא כמו שנתגלה במציאות אלא להיות בטל מכמו שהוא, ולהיות נרגש בו ועל ידו העצמי שלמעלה מגדרו ומציאותו, זה נתוסף מעלת הפלאותו ע"י התגלותו בחכ' וכאלו נאמר שהירידה הזו, שהוא לבדו ואין זולתו, שיש ביטול של זולתו, עי"ז נרגש העצמי שלמעלה מגילויים, וזהו הדרגה הנפלאה שבחכ'. ואח"כ מצד מעלת החכ' בא בגילוי, גם ענין בחכ' שהיא האין של היש האור והגילוי, ועוד זאת עצם ענין החכ' הוא בחי' אין שמהותה ביטול, ועי"ז המשל בנפש שגם בנין מציאותו הוא הרגש והתאמתות. ועדיין צע"ג כ"ז, ואיני פוסק ואומר שיצאתי די ההסבר וההבנה, אבל נראה לומר בד"א. והגליון מתקצר.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

גבול ובלי גבול

י"ז אלול תשכ"ב

החוה"ש וכת"ס לאהוביי ויקיריי מאד מאד יחי'

ב"ה בעד החוה"ש שאתנו, יעזור הש"י לשמוע תמיד אך בשו"ט. קבלנו היום מכ' ומאד שמחנו בבשורת החוה"ש בע"ה, ואני כבר התחלתי לדאוג שאין ממך מכתבים זמן רב שלא כרגיל, שאתה בני אהובי ויקירי נוהג לכתוב, ובאמת יש לך מצוה רבה, כי כ"כ מתגעגעים אליכם ומשתוקקים בכל עת לשמוע לפחות ידיעות מהחוה"ש ע"י מכתבים.

השגחתו ית' בודאי לטובה, כי הכל טוב וחסד מוחלט, וגם זה שיהי' נדמה להאדם שמתנהגים במדת הדין, ובא למטה בלבוש של גבורה, וגורם צער ח"ו, זהו ג"כ החסד עליון הבל"ג עצמו, שלטובת האדם מתלבש בהנהגה של דין, ולפניו ית' ידוע עד כמה גדול החסד והרחמים. וא"כ, כמו שכל ענין של גבול הוא באמת הבל"ג עצמו, ולא רק שכחו בגבול ובא בגבול באמת, אלא מצד שכחו בגבול כלומר הפלאת כח הבל"ג שאין גבול ובל"ג, כי מה מקום יש לגבול, והלא רק הבל"ג הוא הנמצא במוחלט, ורק שכ"כ מופלא כחו ית' שיכול לבוא גם בלבוש של גבול, והוא בל"ג באמת. וזהו החסד עליון רב חסד, שבא בכל עניני התלבשות וצמצום לטובת המקבל. וזהו הבקשה ואני תפלתי כו', שמצד החסד המוחלט של הא"ס, שיתגלה באמת ישעך כמו שהוא בל"ג ממש ומוחלט, ותפלתי לך הוי' ב"ה, וגדול כח של תפילה במיצוי הנפש ושפיכתו בכח הבל"ג של הנשמה, לזכות לגילוי הישע האמיתי.

וכמו שהנני רגיל להסביר לעצמי הענין של בל"ג וגבול בגלויים והמשכות, שלא רק שכחו גם בגבול, והגבול הוא גבול ממש, אלא ששלימות הא"ס בכחו ית' לברוא גם גבול. אלא אין רק בל"ג, כי הבל"ג הוא הקיים והנמצא האמיתי, וגדול כחו של הבל"ג באופן הנפלא מה שאין בכח האדם לתפוס זאת. אבל השכל משער ואומר ברור שכן הוא הענין, שאם כל ענין הגבול הוא מצד כח הבל"ג, א"כ אין רק בל"ג, ומצד זה גופא שהוא בל"ג, בא גם בגבול. (אגב אין

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיז גורארי'

תסביר מה שכתוב בתניא שעוה"ז הוא התחתון במדריגה שאין למטה ממנו, והרי א"ס ב"ה למעלה עא"ק ולמטה עא"ת). וזהו הבל"ג עצמו, שאין עליו הגבלה עד שבא גם בבל"ג וגם בגבול, והכל בל"ג ממש.

וכמו"כ הוא בכל הנהגתו ית' אתנו הנבראים, שנדמה לנו הנהגה של גבורה, אבל באמת הכל הטוב העצמי והמוחלט, ואין ח"ו גבורה כמו למטה כו', אלא הכל רחמים פשוטים, ובהיותם בלבוש של דין וגבורה הוא חסד ממש. והענין אמיתי באמת של האמת עצמו, אבל להגיע לזה להרגיש ולחיות בזה, זהו עבודה גדולה ועצומה מאד, וההרגשה מעט ורק בהנחה נפשית לטעום מעה"ח זהו תפיסת הבל"ג, שכאשר תופסים במקצת באמת תופסים האמת המוחלט עצמו.

אוא"ס למטה עד אין תכלית

חווה"ס תשכ"ג

החווה"ש וכת"ס לכם אהוביי ויקיריי מאד יחי'

ב"ה בעד החווה"ש. יעזור הש"י לשמוע תמיד אך בשו"ט. לא עניתי לך עוד על מכתבך, ובאמת לא יפה מצדי שאני מאחר בכתיבתי, ולפעמים מפני הרצון לכתוב בארוכה ודוחה לזמן פנוי, ורבות מחשבות וטרדות. נהניתי באמת ממכתבך מבשורת החווה"ש היקר מאד בע"ה, ומשלום בניך היקרים שיחי' שב"ה לומדים ומצליחים, הלואי נזכה בע"ה לראותכם בחו"ש בקרוב ולהשתעשע אתם. ומאד נהניתי מדבריך בדא"ח דברים נכונים, והודיתי להש"י שיש לך חוש טוב בהבנת דא"ח, ויעזר הש"י לך מנוחת הנפש וזמן פנוי שתוכל באמת להתמסר ללימוד בהעמקה נכונה בעומק אחר עומק שהוא בעילוי אחר עילוי.

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

והתכוונתי לכתוב קצת בארוכה בענין הזה, אם שהענינים עמוק עמוק מי ימצאנה, ואין הזמן גרמא להאריך. רק רציתי כמו לתקן דבריי, ששאלתי במש"כ בתניא שעוה"ז הוא התחתון שאין תחתון ממנו כו' ואוא"ס למטה עא"ת, השאלה בטעות יסודה, ותמה אני ע"ע וגם עליך. והלא הפי' הוא אא"ס למטה עא"ת שא"ס להגילויים, ואין כלל הפי' שאין הגבלה וסוף להסתר א"ס ח"ו, ואדרבה קץ שם לחושך, ואין ההסתר בל"ג ח"ו. כי ההסתר הוא אינו מציאות אמיתי ואינו קיים באמת, אלא הקיים הוא אוא"ס, ומצד הבל"ג שלו יכול להיות בכחו הנפלא שיסתתר א"ת עד שיהי' נראה למציאות עוד, ובאמת אין עוד מלבדו.

ואין לשער הכח הנפלא הזה. שבאמת אין שום מציאות כלל לפי האמת, והא"ס רצה - לכוונתו העליונה והנעלמה - לחדש דבר שיהי' נראה למציאות, וא"כ הקיים והאמת הוא אוא"ס, ומאיר בכ"מ (כמ"ש בד"ה אדם כי יקריב תרס"ו), והוא הבל"ג, כי רק האוא"ס האמת הקיים, והיש הגשמי וגם הרוחני רק מחודשים, והמה א"ס ובל"ג כח הגבול של הא"ס, שבאמת יש רק בל"ג והוא למעלה עא"ק ולמטה עא"ת, ומצד היותו בל"ג מתגלה גם בגבול וגם בבל"ג. אבל ההסתר עצמו אינו מציאות כלל, וח"ו שיהי' בלי קץ וגבול.

והן אמת שכתבת שזה שיהי' יש הוא בל"ג, שריחוק הנורא אין קץ כלל וכלל וא"ס להריחוק, ואינו בגדר הענין לשער גם בחיוב ושליה ושלילת השלילה שבכ"ז יוצא מן החיוב ולא נגיע כלל, כי איך יגיע היש להאין וכ"ש להאין האמתי, והאין רק זיו ורחוק בל"ג ממקורו היש האמיתי כו', והעוה"ז חושך כפול ומכופל א"ס ושיעור להריחוק, אבל ההסתר עצמו א"ס ואתה כו' מסתתר, עד שגם ההסתר מוסתר כו'. ועכ"פ, אוא"ס למטה עא"ת יכולתו להאיר כח הבל"ג שאין ח"ו הגבלה, ובכ"מ מאיר א"ס בלי קץ והגבלה. וא"כ להסתתר עצמו יש קץ, כי האמת המאיר הוא הוא אוא"ס, וההסתר מתבטל ואינו קיים, והחושך עצמו יאיר, כי אין מקום באמת לחושך ומניעת האור, כי הוא ג"כ אור ואין זולת האור והגילוי והאמת שאפס בלעדו. וכללות הענין של למטה ולמעלה הוא העלם וגילוי (בד"ה כי עמך צ"ד כתוב גילוי והעלם, ולפי"ז

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

משתנה הפי' עיי"ש). ומצד יכולתו ית' להאיר הוא כח הבל"ג. אבל להיות הסתר האור שיהי' עולמות ונבראים, הוא משום שהוא בל"ג אמיתי, ע"כ ברצונו הפשוט וחפץ חסד להיטיב לברואיו, בא גם כח הגבול, ובאמת יש רק בל"ג. ולפי"ז, כשמחלק בזוהר למעלה ולמטה, שבאמת אין מעלה ומטה, הוא בכדי לגלות הכוונה שהבל"ג הוא שלילת הגבול והבל"ג, וע"כ הוא העלם וגם גילוי והוא חד ממש. לע"ע מצאתי הענינים כאן בתרס"ו, במאמר פורים תש"י בד"ה כי עמך הנ"ל (ויש להתאים הפי' גם כאן ולהבין הכוונה בדברי כ"ק, שיש בזה עומק גדול וכולא חד, ומה גם שכ"ק אדמו"ר שליט"א מציין הפי' במקומות הנ"ל, וא"כ כולא חד רק צריכים למצוא העומק והכוונה). ובד"ה שיר המעלות רס"ד. אם אתה יודע עוד מקומות שמתבאר הענין תכתוב נא לי.

ובכל דברין נהניתי מאד, ואין קץ כמה שצריכים להתעמק ולהגיע בהרגש השכל אל הכוונה ולטעום טעם ודעת, והדברים צריכים עיון רב וחסדי הש"י ורחמים רבים להגיע להאמת לפי"ע. ואין הזמן נותן להתעמק בהענין ולענות, מה שמאד הנני חפץ באמת ולפחות לשוחח אתך ע"י הכתב. ולהש"י הישועה בשנה הזו החדשה, לזכינו בחסד חנם במנוחת הנפש ובחפץ פנימי להתעסק בלימוד התורה ועבודת הש"י.

נהניתי שהי' על ר"ה אצל כ"ק. הש"י יתן גמר חתימה טובה לכם ולנו בכל המצטרך ברו"ג, ברחמיך הרבים רחם עלינו, כי הוא ית' יודע מה שחסר לנו, ולפני א"ס ב"ה הבל"ג באמת כל לבבות דורש הש"י גדול וקטן שוים ממש, רק לקרוא אליו באמת, ואין אמת אלא תורה מתוך לימוד חסידות כו'. אתנו ב"ה חו"ש. הקיץ החם מתחיל לרדת קצת וב"ה מרגישים טוב, כה יתן הש"י כל טוב לנצח. אקצר ועוד אענה על מכתביך ביתר הדברים.

אוהבכם וד"ש מקרב לב ונפש גמח"ט וכט"ס. אביך

מכתב

הרה"ח ר' משה גורארי' ע"ה
לנכדו ר' עובדי' ברוידא שי'

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיז גורארי'

מכתב הרה"ח ר' משה גורארי' ע"ה לנכדו הרב עובדי' ברזידא שי'

ל"ג בעומר הוד שבהוד תשכ"ח

חו"ש וכט"ס לך נכדי היקר והאהוב שי'

קבלנו לרוב ענג מכתבך מיום ז' אייר. ב"ה על בשורת החוה"ש. כה יתן הש"י לשמוע בשו"ט ולהתראות בקרוב בלבב שמח. נהנתי מאד מדבריך שאתה לומד ומתעלה ביתר שאת וביתר עז. אשריך וטוב חלקיך וגורליך שהשם נפשינו בחיים זיכה אותך שחלקך בחיים בתורת חיים הנצחים והאמתים ומתעלה ע"י לימוד התורה הקדושה.

עליות עד אין קץ

והנה עלי' הוא לעלות בעילוי בלי קץ וגבול, לא רק בסדר והדרגה. שזוכים לזה ע"י קיום התורה וקיום המצוות בירידת הנשמה למטה. הנשמה קודם ירידתה היא במדרגת עומד, וכן מלאכים עליונים נק' בשם עומדים. כמ"ש חי' ה' אשר עמדתי לפניו. בזה הלשון כל נשמתא הוה קיימא קמי קוב"ה. מלאכים העליונים עומדים תמיד לפניו ית' ויעמידם לעד לעולם. וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ורק נש"י ע"י עבודתם בתומ"צ נעשים מהלכים. גם עמידה וגם הליכה ברוחניות המה דרגות של עלי', אבל עמידה הוא כלומר עלי' בהדרגה, והליכה ענין של עלי' אין קץ וגבול.

כל הבריאה שברא הקב"ה וכל הנבראים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין תמיד עולים ומתעלים, כי כולם משלימים כוונת הבורא ית', ובהשלמת כוונתם חיים וקיימים ועולים. (והזוכים בקיום התומ"צ משלימים הכונה ברצונם והפצם ומקבלים שכר, ויש שמשלימים הכוונה בע"כ, וכמ"ש כל פעל ה' למענהו וגם כו', שהכל יודוך והכל ישבחוך, וע"י כולם נשלמת הכונה, בדעתם ובע"כ. ואין שום סתירה מענין ידיעה ובחירה ואכמ"ל.)

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

אבל העלי' א"ק [=אין קין] וגבול, דוקא ע"י תומ"צ. וכמ"ש חז"ל יפה שעה אחת כו'. ובשביל זה הי' ירידת הנשמה למטה לקיים תומ"צ (שלכאורה הפעולה גדולה מהשכר. אבל שכר מצוה מצוה. בעניני העולם, הפעולה והשכר שני דברים וענינים, ובעד הפעולה נותנים שכר. וברוחניות, הנה לבד השכר הטוב והבל"ג לידע ולהשיג גודל הפלאת ענין קיום מצות הקב"ה וידיעת חכמתו ורצונו, שלתוה"ק שכר הג"ע אין קץ וגבול, עוד זאת שהמצוה מאירה תמיד נצחי, ודברי תורה שלמד וקיום מצות לימוד וידיעת התורה מאירים ומזהירים נצח, והנשמות עולים תמיד סלה ועד בזיו תורתם ועבודתם ובהשגתם בתורה חכמתו ורצונו של הקב"ה שבאור פניו ית' נתן לנו בחסד חנם את תורתו, וציונו לקיים מצותיו, והעשי' והפעולה והשכר עומדים תמיד (בגשמיות השכר אחרי הפעולה בכלות פעולתו והפעולה והשכר מוגבלים) ושניהם יחיד וחד ממש, ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב כו' כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, השגת זיו תומ"צ בג"ע ואור וזוהר התומ"צ אחר העבודה בהאי עלמא בקבלת עול תומ"צ שמקיימים, כי ציוה המלך מלכו של עולם ב"ה. והענינים מבוארים להטועמים טעם תורת אמת, ואיש תבונות ידלנה).

יגיעה בפרד"ס התורה

בתורה יש ג' ענינים (שבאמת כולא חד, רק מתגלים בגילוי בענינים של עלי' זה אחר זה). תורה ציוה לנו משה מורשה, ירושה בא שלא מדעת היורש והכנתו ועבודתו, אלא עפ"י דין התורה. מתנה בא ע"י עבודה והכנה, כמ"ש אילולא דעביד נייחא, לא הוה עביד ליה מתנתא, אבל המתנה שלא לפי"ע העבודה כלל, אבל בכ"ז צריך לזכות לזה, ובעבודתו לעשות נייחא להנותן המתנה. ויגיעה בתורה, שע"ז נאמר ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך.

והנה ענין של פרד"ס שבתורה, פשט הוא הפי' המובן ומושג גם בשכל וסברא, שגם השכל תופס ומחייב ופלפולא דאורייתא בסברות נעימות בפנים מאירות ומסבירות, שכך גזרה חכמתו ית' הסברות והחייבים שבתורה, ואין

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

יוצא מידי פשוטו ממש (שהסברות שבתורה עשו את המציאות בעולם, ודין התורה היא מציאות נצחי. (כי בגשמיות, המציאות קדום להסברה, וכל ענין השכל לידע מה מכיל ומחייב הדבר שכבר נמצא לפניו. וע"כ כל עניני השכל למטה בגשמיות לא לידע מה הוא הדבר, אלא איך הוא הדבר, שהמה הוא המהות של הדבר ולא ירד בההשגה (כי המהות הוא חיות האלקי שבהנברא שזהו מהותו) רק ירד להיות כמו טבע בהדבר דהטבע עצמו למעלה מן הטבע, כי אין טבע קיים כלל אלא ירד החיות בשביל הכוונה שבכל דבר להיות ע"י פעולתו השלמת כוונת הנברא הפרטי שהוא פרט מהכלל וכולם בחכ' עשית החכ' שבכל פרט וע"י השגת האיך של הדבר לדעת איך להשתמש בו לעבודת הבורא בתומ"צ ולעלותו ע"י ע"כ האיך ידוע כו' והדבר קדום בזמן, ויש גם מה שהוא קדום בענין שיש בזה מה שאין בזה וכולם יחד משלימים בכוונה כנ"ל, ואין שכל האדם מחדש מה שהוא, אלא רק מגלה מה שיש כבר, החידוש הוא לפניו, חידוש המציאות של המציאות, וידיעתו ובירור ענינו להוציא אל הפועל בשכלו וע"י בעבודתו עבודת הבורא ב"ה משא"כ באין ערוך ששכל התורה הקדום לכל הבריאה וע"י נתהוה ובשביל התורה ובכחה מתקיים (וכמ"ש דברו חכמים בהוה ע"י דברו חכמים הוא ההוה), ואלפים שנה קדמה תורה. קדימה בענין באי"ע כו'. וכל מציאותה של המציאות הוא התורה, רק באה במציאותה מפני שע"י דוקא הוא השלמת הרצון והחכ' של הקב"ה ואז רק חי ומתקים הדבר), כי רק האלקות ית' קיים ואין בלתו וחידוש יש מאין של כל נברא בחכמה תתאה חד ממש עם חכמה עילאה דאיהו וחיהי חד כמ"ש בע"ח. וכל הבריאה באמיתתה ופנימיותה רק תורה ומצוות. רק בכדי להשלים הכוונה, בא בהתלבשות כפי הרצון העליון בדקדוק וצמצום כל שיעורי התורה, סוכה ז' טפחים עד עשרים אמה, תפילין מרובעות בצמצום ובדיוק גדול, ד' רשויות, ד"א מקומו של אדם עפ"י התורה רה"י, והמוציא מרה"י לרה"ר חייב. ויש גם ענין שהעסק במצוה פטור מהמצוה וכך גזרה חכמתו, וכל עניני קדשים זמן ומקום כוונה ומחשבה כו' וחיוב כל החיובים רצונו וחכמתו שבא בתכלית המדידה והשיעור שכך דוקא המצוה, ואם עוברים ח"ו הוא היפך ממש, כמו שהמצוה אין קץ ושיעור ככה גם העבירה

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ח"ו אין שיעור לגודל עבירת הרצון. וכה"ג עניני טומאה וטהרה, לא המת מטמא ולא המים מטהרים, אלא כך גזרה חכמתו שגם בהתגלות הוא חק שלמעלה מן המושג. ולפנינו שוים ממש ענינים שהשכל מחייבם לקיימם כחוק ממש, כי באמת הכל חוקי התורה והמים המטהרים מאיר בהם הלמעלה מן הטבע ממש ומטהר עד לאכול בקדשים וליכנס לפנים בהיכל קדשו כו'. ובודאי יש בזה ענינים עמוקים דעמוקים ורזא דרזין שאין שכלינו תופס עד כמה הוא סוד ורז, אבל הנגלות לנו בתה"ק לידע האסור והמותר הכשר והטהור כמו שגזרה חכמתו דקדוקי התורה, להוציא אמיתתן ע"י י"ג מדות שהתנו נדרשת, שבאמת למעלה מן ידיעה והשגה ומכוונים ל"ג מדות הרחמים כו' (רש"י בסוכה שרק ק"ו אדם דן מעצמו עיי"ש דעת התוספות. ואלו ואלו דברי אלקים חיים מרועה אחד נאמרו מהש"י אחד ויחיד).

והכל בא בפשט התורה ששורש הפשט בהסוד כי נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן שכולא חד ורק נתגלה ע"ד סוף ותחילה. רמז לא בא כ"כ בהלבשה, מ"מ יש רמז ודי לחכימא כו', ע"ד ניסוך המים בחג. דרוש למעלה מזה בגילויים של פרדס התו', דרושי התורה כנ"ל התורה נדרשת. והסוד פנימית דפנימית שכולא חד, הסוד והרז והפשט הכל חד ממש רק בא בגילוי בפשט ובתוכו ותוך תוכו כל הבחינות. והרז תמיד בסוד ורז, לא כמו בגשמיות שהסוד הוא עד שנתגלה סודו, כי אינו באמת סוד רק למי שאינו יודע, אבל בעצם גלוי. משא"כ סודות התורה ורזא דאורייתא, ע"ד מי גילה לבני רז זה שמה"ש משתמשים בו. משתמשים בו זהו עבודתם, ונש"י זכו במ"ת בה"ס מי גילה כו' נעשה ונשמע קב"ע מ"ש למעלה מן גילויים שזהו שמיעה, אוזן מילין תבחן אלא נתינת כל עצמותו מצד עצמית הנשמה פנים בפנים כו'.

והטועה לאמור שלומד הפשט ואין בו הסוד (כי הסוד הוא בספרי קבלה, ע"ח ופרי עץ חיים) טועה מאד ורחמנות גדולה עליו ומאבד המ"ה שנתנו, המ"ה שבתורה והמ"ה שבנשמתו. ואשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, רק שיהי בידו מה שיזכה ע"י יגיעתו יהי אשריו אשר קדשנו כו', ולית מחשבה תפיסא ביה רק כאשר תפיסא באורייתא ומצוותיה. ובאמת נאמר וכן ברצונו וחכמתו

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

חכמת התורה כנ"ל שכולו סוד ורוז, ובא גם בפר"ד ובנגלה ממש, כי הבל"ג אינו מוגבל בבל"ג וע"כ בא גם בגבול, וגם אז הוא בל"ג ממש בלבוש הגבול, שאינו גבול באמת כלומר שהגבול הוא אמיתי ואינו מונע, אלא כולו בל"ג ובא רק בגבול כי גם הגבול והבל"ג אמת לאמיתו (האמת אינו מתחלק כי הוא עצם בלתי בא בחילוקים ואין מקצת אמת, אמת הוא מה שמתחילתו עד סופו אמת (אותיות אמת ראש תוך סוף כל האותיות) כי גם שבא כאלו שיהי' כמו סוף אבל הכל אמת לאמיתו האמת נגלה בלבושו המוגבל ובאמת הכל אמת לאמיתו כי אינו מתחלק). וכל חלקי פרד"ס מתחילתן רזי דרזין עד סופן סברות התורה בפשט הכל אמת לאמיתו ממש א"ס ובל"ג.

(וע"כ הדין דין אמת לאמיתו ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא בפס"ד עפ"י סברות התורה הוא אמת לאמיתו כי הסברות נתחדשו להיות בסברא וחיוב השכל ובאמת חיובם מצד חכמת התורה שלמעלה מכל תפיסא אבל לאחר שהלביש הקב"ה חכמתו ית' בסברות וחיובי השכל בהם וע"י תפיסא בהקב"ה, לית מחתב"כ אלא ע"י שתופס בתורה. וכמו"כ הנאמר בזוהר הקדוש למתב"כ כ"א ברעותא דלבא ואינם שני ענינים אלא הלומד תורה לשמה כל חד לפום מה דמשער בנפשו דאיהו אתדבק ואתידע לפום מה דמשער בלבו נודע בשערים כו'. גם ענין לשמה לדבק נפשו בהש"י ע"י לימוד התורה נתפס איהו מה שכל מחשבה (וענינם מבואר בקבלה ואכ"מ) אינו תופס נתפס כביכול ע"י לימוד הלכות התורה המחליף פרה בחמור וטענות טו"נ ומיגו דאי בעי כו' ברעדל"ב באהבת התורה ומצוותי' באהבת הקב"ה והוא וחכמתו אחד כו' ואורייתא וקוב"ה כולא חד).

וע"כ תחילת הכל היגיעה בתורה עד מיצוי הנפש יתיר ותדיר בקב"ע לידע שלומד חכמתו ית' ולהרגיש בנפשו הטוב והחסד והרחמים שבאור פנין נתן לנו תורת חיים ולחיות בחיים נצחיים חיי עולם (וחיי שעה אין להם שום ערך כלל כי מה להעריך חיי שעה הוה ונפסד לגבי חיים נצחיים שאין במשל הבאין ערוך שלהם כלל וכלל) ורצה הקב"ה שדוקא ע"י יגיעה ירכוש בנפשו ונשמתו שכל התורה בפרד"ס ורזי דרזין והכל חד ויחיד ממש ותורתך בתוך מעי

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

(ראיתי מי שאומר כאלו קדוש שורה במעיו שכל כאלו שבחז"ל הוא ממש כן ורק באה לנו בלשון הגילוי כאלו) תורתך דאורייתא וקוב"ה כולא חד בתוכו ממש.

ותלת קשרין מתקשרין דא בדא סתום וגליא נשמות בתורה וע"י התורה בהקב"ה ואז הוא קשר השלישי ישראל בהקב"ה כו' וכ"ז ע"י יגיעה בתורה ודייק במילי דחוכמתא כו' ואז זוכה למתנה טובה למעלה מיגיעתו ע"י נייחא דרוחא אמרתי ונעשה רצוני נח"ר לפני עבודת האדם להקריב עצמו ע"י עצמו אדם כי יקריב עבודת הקרבן לקרב עצמו כו' קירוב הכחות נפשו רצונו ונשמתו, ונותן לו הקב"ה במתנה לעילא ולעילא מכל עבודתו והכנתו ע"ד ענין כשאני מבקש מבקש לפי כוחן וכאשר אני נותן לפי כוחי וכחו הוא בל"ג וע"כ בא גם בכוח ממש והירושה הטובה והעצמי מאירה בו שהוא הבן היורש הכל גם בגלוי (כמ"ש האומר פלוני יקח חלק בנכסי נותנים לו רבע ובן יורש הכל. מבואר הענין במקומו בהסברים ואכ"מ) וכמ"ש בזהר כברא דחפיש וידע בגנזי דביתא כו'. והאמת כל ישראל בנים למקום ויורשים את התורה וכל ישראל קבלו בה"ס וע"כ כ"א מברך ברכת התורה אבל איהו אתידע ואיתדבק כפום מה דמשער בלבו גם בגלוי ממש שכל מה שיכול להגיע ע"י עבודתו ויגיעתו שגם זה בכח הירושה שדוקא ישראל מחוייבים בלימוד התורה ויכולים ללמוד ולהבין (ועכו"ם שלמד ח"מ) אז מאיר בו כל הפנימיות כי כולו חד.

ורק התקן עצמך ללמוד תורה שהגלוי אינו ירושה ואל יסמוך רק על הירושה ועל ואני זאת בריתי כו' אלא יגע עצמו כל מה שבכחו ויותר מכפי כחו ואז נותנים מן השמים בר"ר לפי כחו ית' וההתקן עצמך כל אחד בדרגתו וידיעת ענינו הוא אליבא דנפשא וכך היא דרכה ש"ת שהחיי עולם לא יסתירו ויעלימו הדש"ת [=הדרכה של תורה] כפי חלק הביורורים שלו ומדות טובות עפ"י התורה הלבושים הטבעיים שבהם משמש את רבו שלא ימנעו העלי' אלא יסייעו ממש ואהבת הקב"ה ותורתו אהבת התורה ויר"ש והיגיעה ורצונו החזק מה שלבו חפץ ממש. ועניני העולם ההעלם שלו מה שמעלים עליו לא

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

ימנעו ח"ו ואז הוא בן הזוכה הבן תורה שלפניו העולם ומלואו רק עולם של עולם שזוהר ומבהיק בניצוצא עילאה והאי עלמא דאזלינא מיני' (היום ל"ג בעומר הילולא דרשב"י ותלמידי ר"ע כו' מקור התורה שע"י הוחזרה התורה כו' בגליא וסתום חטוף ואכול ענין לכו לחמו) והאי עלמא דאזלינא מיניה מיני' דוקא ע"י ידיעה בתורה למטה אזלינא מיניה הילוך אין שיעור וקץ שע"ז נאמר עד ולא עד בכלל בנצחיות התורה והנשמה וכנ"ל שהפשט והסוד כולא חד ולא רק ענין שכלולים ומשולבים ומיוחדים ובתוך הפשט בתוך תוכו הרז והסוד אלא כולא חד.

"כולא חד" - ענין התאחדות בגשמיות וברוחניות

שעל ענין חד שברוחניות אין דוגמא ממש בעיני עולם כי כל מה שמתאחד הוא כשני ענינים ומצד השתוותם וביטולם מתכללים לחד, אבל בעצם שני ענינים, כי בגשמיות כל דבר מפורט כי הגשמי עצמו בפירודו בפרט ענינים רחוקים זמ"ז אינם יכולים להתכלל יחד משא"כ ברוחניות ההתאחדות היא יחיד (ולא רק אחד) וענינים רחוקים בהתגלות הנה מתאחדים ביחוד גמור ליחיד ממש וענינים רחוקים בגלוי אבל באמת ובעצם חד. שבזה מבארים שהמשכיל השכל ומושכל שלשה ענינים ובהשכלת ותפיסת ענין שכלי מתאחדים ורק בתנאי שיש קירוב עצמי בין זל"ז משא"כ בהתאחדות שישנה בלימוד הלכות התורה וסברות מובנות בשכל גלוי שתופסים ממש את הענינים, הנה התאחדותם כלשון הנאמר בענין זה הוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה כו' המושכל שמתאחד עם השכל והמשכיל עם השכל והמושכל מתאחדים אבל רק משולבים וכלולים יחד אבל לא נעשים כעצם אחד ממש והמשכיל תופס בשכלו מה שבערכו ואפילו התופס קבלת רבו בהשפעתו מה שלא קיבל בגלוי אלא ע"ד קאים אדעתא דרבי' ואפילו מה שקאים מהשפעת הרב וע"י יותר ממה שהי' בהעלם השפעתו אבל נמצא בתוכה (שהרי ממנה מדעתא דרבי' קאים שבכח הרב להכניס בהעלם גם יותר ממה שמסוגל כשעה לקבל) אבל הרב השפיע מכניס גם מכחו הפנימי יותר בדרך מקיף

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

ויכול להיות יפה כחו בכ"ז הכל מה שיש ערך גם ערך שכלי ערך בכ"ז יש שייכות (ששייכות יותר רחוק מערך). שכ"ז דרך משל רחוקה ונפלאה על ענין תפיסת האדם הלומד תורה בנגלה אליו שמקבל ההלכה בצורתה הנגלית בסברות מובנות בשכל השכלי ממש ובאמת מה היא ההלכה חכמתו ורצונו של הקב"ה יחיד ומיוחד ואורייתא וקוב"ה כולא חד, לומד ההלכה ותופסה ממש ובעצם הוא אלקות ממש וסוד ורזובא בפשט וכנ"ל שאמת גזירת חכמתו ית' גזרה הסברה וממנה בא להיות סברה מובנת ומחוייבת להיות כן בחיוב והלומד תורה בביטול לנותן התורה מתאחד שכלו (ועד"מ הלחם שמתהפך לחיים רוחני ממש להיות להתקים ולהשכיל) בהלכות התורה ממש עם דבר התורה מפני שהנשמה האלקים יודעת ומכירה כו' ובנשמה רוחנית אלקית אין שני דברים אלא חד ממש (כי בהעצם אין רק עצמו ממש) ומתאחדים יחד. ויותר מזה גם מה שעדיין לא תפס הפנימי והעצמי ממש ורק תלמודו בידו (אולי ע"ד רק האוחז ביד לבד שמזומן בידו כל מהות הדבר הנקודה העצמית אבל ע"ד רק בידו ובה בתוכה ותוך תוכה הפנימי והעצמי) מתאחד אתו עמו ממש ולא רק בתוכה אלא תופס הדבר הלכה והיא היא חכמתו ורצונו שכך גזרה חכמתו ית' שכן עפ"י סברה שכלית שבתורה המחייבת הפטור והחיוב הכשר והפסול וכו' יהי מצוה ויהי נחת רוח שאמרת ונעשה רצוני.

ולפי"ז יש בההסבר שני ענינים, עצם ההתאחדות של המשכיל השכל והמושכל מתאחדים מפני שבעצם הלומד הנשמה אלקית שכל התורה הנה שכלו מתיחד עם המושכל הדבר תורה והנשמה עם שכלה חד ממש כמ"ש בענין שהנפש אלקי עצם אחד רוחני ופשוט. ועוד זאת שבשכל התורה שתפס יש בה ממש מה שלעילא ולעילא בל"ג וא"ס הכל מיוחד בהתייחדות שאין כמוהו בגשמיות. וע"כ נאמר למחתב"כ כ"א כאשר תפיסא באורייתא מפני שהוא ורצונו וחכמתו אחד כו' שעם היות שכן הוא גם כנ"ל בחכמתו [...] לנצח נצחים ועולה תמיד נצחי רק בהדבר הלכה שלמד והשיג וכל אדם מישראל יש לו חלק בתורה כמ"ש חלקי ה' אמרה נפשי וזוכה להבין ולחדש

תשורה מחתונת הרה"ת אברהם ישעי' וחי' מושקא שיחיו גורארי'

בתורה שיכול להגיע ומחויב להגיע (כמ"ש בהל' ת"ת) ואין מונע ומעכב רק הרצון לבד. והעבודה גדולה ועצומה ולכך נברא. אבל המתבונן היטיב חי חיי אושר ועונג אין קץ ומהלך בעילוי רב והכל כדאי לו בכדי להגיע להאושר האמיתי והנצחי וטוב ונעים לו מאד היגיעה בתורה עד שיהי' כבן דחפיש ומוצא בגנזי דבית אבא אבינו האמיתי ית'.

באמת הענינים רק כנקודות לבד וכל נקודה נושאת בעצמה העמק והרוחב והאורך ואין די כל ההסברים אבל מה שמבינים וכמה שמבינים נעים נורא מאד. ויש מה שמרגישים יותר ממה שמבינים אחרי העבודה בההבנה וזה בכח התורה דוקא להרגיש את הפנימי והעצמי. הלומד תורה ביגיעה ובביטול קורא בתורה ע"ד בן הקורא לאביו אבא אבא הצילני והחייני ובא להיות אתי עמי והקב"ה קורא כנגדו כו' והקורא בתורה שבכתב אפילו שאינו מבין פי' והלומד תורה שבע"פ דוקא כשמבין, והלומד בקבלה וסודות ורזין לא גרע ואדרבה כו' מצד מצות וידעת שהמצוה היא מהות ואינה רק מציאות ע"כ גם הלומד מה שלא הבין מהותה כלימוד הסוד אבל המצוה עצמה מהות ממש. וע"י ברכת התורה שמברך כל יום (ולדעת הרמב"ן דאורייתא) וברכה היא המשכה, תופס מהות הלכה ומהות המצוה שמקיים.

זכה אי"ה ויהי' החפץ פנימי (לבו חפץ למעלה מן לבו רוצה) נדבר בזה כפי המבואר היטיב. והשי"ת יעזרינו בעת מ"ת בקרב הימים אי"ה אנכי ה' אלקיך אנא נפשי כתבית יהבית מתן תורתו ית' וית' שהכל תמיד נצחי היום הזה באו כו' והיום הזה נהיתה כו' להתגלות בכל יום גם בזמן המוגבל ובכ"ז בכל יום כחדשים כנ"ל שההגבלה בתומ"צ הוא בל"ג ורק בא בגבול וא"כ הוא בל"ג ומשה קבל תורה ומסרה כו' (מה מאד עמקו דברי הר"ן בנדירים לח, א במ"ש ותחסרהו שער הנו"ן ידיעת הקב"ה על אמיתתו כו' ובעת הסתלקותו זכה לזה (לא ראיתי עדיין המקור בחז"ל אבל נאמנים הדברים מאד)) והכל נתן לישראל בעיין יפה פלפולא דאורייתא שזהו"ע ספירת מ"ט ונאמר בתורה תספרו חמשים יום. הכל ניתן לנו בחסד חנם ובר"ר (הרחמים על השפלים

כתבי הרה"ח הר' נתן ע"ה גורארי'

מצד הרוממות) עוטה אור כשלמה משל הקדמוני כו' ואין שום דבר מסתיר לפניו ית' ואין שום חציצה כי גם ההסתר הוא ממש כמ"ש אתה כו' רק רצה הש"י שנבוא לכל העילויים ע"י יגיעתנו בתומ"צ.

וברא גם היצה"ר מי שמראה לאדם טוב של העולם בשטחית וכאלו יש בהם ממשית ממש בכדי לאכפיא לסט"א ולבוא לידי אתהפכא חשוכא לנהורא. והחושך נדחה ממילא בלי מלחמה אלא מעט אור אור התו' דוחה הרבה חושך. והחשך כ"א בעניניו הידועים לו רק ויקריב עצמו יביא עצמו ואז מאיר האמת. שע"ז נאמר אחרי ה' אלקיכם אחרי הו"ע העלם כאב אוהב אהבה עצמית מאד רוצה להתגלות כאשר הבן המסור והמבין יחפש אותו ויתגעגע אליו באמת אז הוא מגלה אליו בכל עצמותו ואומר לו אני כאן אתך ממש. וכל אחד צריך לפרש לעצמו ההסתר של עצמו וחלקו בהבירורים ודרכי התורה והתבלין של תורה לנצח את היה"ר שנאו בעצם נפשו. וצריכים ללמוד ולהתייגע בלימוד התו' הנגלית והפנימי בספרי מוסר ומילי דאבות אבות העולם להכיר א"ע וללמוד ולהבין הטוב הגנוז בתורה ולהשתוקק לזה בכל כחו ויתר מכפי כחו ואז הקב"ה עומד לימין אביון התאב באמת.

נכדי היקר בודאי ובודאי תקרא בעיון דברי היוצאים מתוך תוך אהבתי אליך כמו שהנני רואה אותך בהוה ובעתיד אי"ה שתעלה מעלה מעלה ע"י לימוד ויגיעה וב"ה הכלים והכשרונות ישנם זכות אבות קדושים שנתנו נפשם על לימוד התורה וקיום מצותי' שהזכות הוא הזכות ובהירות והדרך שסללו לההולך בדרכם הטוב. ומפורש נאמר ותנן במשנה דעדיות, האב זוכה לבנו להיות יורש הכל. והש"י יהי' בעזרך לשמחת ואושר הוריק ואנו הורי הוריק המצפים ומקוים בודאי בבטחון חזק להש"י שתעלה על במתי הצלחה להצליח בלימודך כהכוונה הפנימית (והצלחה הוא מה שהוא לעילא ולעילא הילוך עד אין קץ כי ברכה רק כאשר כברכתו ברך אותם והצלחה הוא אין קץ). וזה יהי' חלקינו ואשרינו לראות אותך מצליח הצלחה מופלגה.

לזכות

החתן הרה"ת הר' אברהם ישעי' שי'
והכלה המהוללה מרת ח' מושקא שתחי'
גורארי'

ולזכות הוריהם

הרה"ת הר' יוסף יצחק ומרת חנה שיחיו גורארי'
אוק פארק, מישיגן
הרה"ת הר' יוסף יצחק ומרת צפורה שיחיו מישולבין
וועסט בלומפילד, מישיגן

זקניהם

מרת הינדא שתחי' גורארי'
הרב מיכאל וחנה שיחיו מישולבין
הרב יצחק אהרן וחנה שיחיו מאן